

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 20.3.2001
COM(2001) 135 τελικό

ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

(υποβληθέν από την Επιτροπή)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Η ανάγκη για μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.....	4
2.	Βασικές αρχές της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.....	5
3.	Σε ποιο σημείο ευρισκόμεθα και τι θα συμβεί αν δεν επέλθει αλλαγή.....	7
3.1.	<i>Πολιτική διατήρησης.....</i>	7
3.1.1.	Τρέχουσα κατάσταση των κυριότερων ιχθυοαποθεμάτων.....	7
3.1.2.	Αιτίες των σημερινών ατελειών διαχείρισης	9
3.2.	<i>Περιβαλλοντική διάσταση</i>	10
3.3.	<i>Πολιτική ως προς τον αλιευτικό στόλο.....</i>	12
3.4.	<i>Διαδικασία λήψης αποφάσεων και συμμετοχή των ενδιαφερομένων φορέων.....</i>	13
3.5.	<i>Παρακολούθηση και έλεγχος.....</i>	14
3.6.	<i>Οικονομική και κοινωνική διάσταση</i>	15
3.7.	<i>Υδατοκαλλιέργεια.....</i>	18
3.8.	<i>Μεταποιητικός κλάδος</i>	19
3.9.	<i>Διεθνής διάσταση της ΚΑΠ</i>	20
3.10.	<i>Μεσογειακή αλιεία.....</i>	22
4.	Ένα πλέγμα σαφέστερων στόχων για το μέλλον.....	23
5.	Μελλοντική ΚΑΠ: επιλογές και προτιμήσεις.....	25
5.1.	<i>Ενδυνάμωση και βελτίωση της πολιτικής διατήρησης.....</i>	25
5.1.1.	Πολυετής, πολυειδής και προσανατολισμένη στο οικοσύστημα διαχείριση.....	25
5.1.2.	Τεχνικά μέτρα	26
5.1.3.	Παρακολούθηση και εκτίμηση του πλαισίου διατήρησης και διαχείρισης.....	27
5.1.4.	Πρόσβαση στα ύδατα και στους πόρους	27
5.1.4.1.	Σχετική σταθερότητα.....	27
5.1.4.2.	Η ζώνη των 6-έως-12-μυλίων.....	27
5.1.4.3.	Το Shetland Box και η πρόσβαση στη Βόρεια Θάλασσα	28
5.2.	<i>Προώθηση της περιβαλλοντικής διάστασης της ΚΑΠ.....</i>	28
5.3.	<i>Προώθηση της υγείας και ασφάλειας των έμβιων πόρων και του κοινού στον αλιευτικό τομέα για τη διασφάλιση της προστασίας του καταναλωτή.....</i>	29
5.4.	<i>Ασκούμενη πολιτική ως προς τον στόλο.....</i>	30

5.5.	<i>Βελτίωση της διακυβέρνησης στο πλαίσιο της ΚΑΠ.....</i>	33
5.5.1.	Μεγαλύτερη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων	33
5.5.2.	Αποτελεσματική ικανοποίηση τοπικών αναγκών διαχείρισης και καταστάσεων ανάγκης.....	34
5.5.3.	Καλύτερη ενσωμάτωση των επιστημονικών γνωματεύσεων στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων.....	34
5.5.4.	Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ)	35
5.6.	<i>Παρακολούθηση, έλεγχος και επιβολή του νόμου</i>	35
5.7.	<i>Ενδυνάμωση της κοινωνικής και οικονομικής διάστασης της ΚΑΠ</i>	36
5.7.1.	Νέα θεώρηση της οικονομικής διαχείρισης.....	37
5.7.2.	Νέες προτεραιότητες για τη στήριξη της υδατοκαλλιέργειας	39
5.7.3.	Προώθηση του κλάδου μεταποίησης	40
5.7.4.	Αντιμετώπιση άλλων κοινωνικών ζητημάτων.....	40
5.8.	<i>Εξωτερικές σχέσεις</i>	40
5.8.1.	Πολυμερής συνεργασία	41
5.8.2.	Διμερής συνεργασία	43
5.9.	<i>Μεσογειακή αλιεία.....</i>	45
5.10.	<i>Έρευνα και επιστημονικές γνωματεύσεις.....</i>	46
6.	Δράσεις συνέχειας.....	47

ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σχεδόν είκοσι έτη μετά τη σύλληψή της, η Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΠ) έρχεται αντιμέτωπη με μείζονες προκλήσεις. Η πολιτική αυτή δεν έχει επιτύχει αιεφόρο εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων και για να το πράξει θα χρειαστεί αλλαγή. Οι ανεπάρκειές της αφορούν τη διατήρηση των πόρων, οικονομικές και πολιτικές πτυχές.

Όσον αφορά τη διατήρηση, πολλά αποθέματα υπολείπονται επί του παρόντος των ασφαλών βιολογικών ορίων. Υποβάλλονται σε υπέρμετρα εντατική εκμετάλλευση ή διαθέτουν μικρές ποσότητες ώριμων ιχθύων ή συμβαίνουν και τα δύο. Η κατάσταση είναι ιδιαίτερα σοβαρή για τα αποθέματα βυθόβιων ιχθύων όπως ο γάδος, ο μπακαλιάρος και το νταούκι του Ατλαντικού. Αν συνεχισθεί η τρέχουσα τάση, πολλά αποθέματα θα καταρρεύσουν. Παράλληλα, η διαθέσιμη αλιευτική ικανότητα των κοινοτικών στόλων υπερβαίνει κατά πολύ το μέγεθος που απαιτείται για την αλίευση ιχθύων εις το διηνεκές.

Η τρέχουσα κατάσταση της εξάντλησης των αλιευτικών πόρων είναι αποτέλεσμα, σε αρκετό βαθμό, αφενός του καθορισμού ετήσιων ορίων αλιευμάτων πέραν εκείνων που προτείνονται από την Επιτροπή με βάση τις επιστημονικές γνωματεύσεις, και αφετέρου σχεδίων διαχείρισης του αλιευτικού στόλου που υπολείπονται εκείνων που απαιτούνται. Στην υπεραλίευση έχει επίσης συμβάλει η χαλαρή επιβολή των αποφάσεων που λαμβάνονται.

Η επισφαλής κατάσταση του αλιευτικού κλάδου δεν χαρακτηρίζει μόνο την Κοινότητα. Σε παγκόσμια κλίμακα επικρατεί ανησυχία για την κρίσιμη κατάσταση πολλών ιχθυαποθεμάτων και για την πλεονάζουσα ικανότητα του στόλου, στο πλαίσιο της ζητούμενης όλο και περισσότερο κατανάλωσης ψαριών.

Ο αλιευτικός τομέας χαρακτηρίζεται από οικονομική ευπάθεια ως αποτέλεσμα επενδύσεων πέραν των απαιτούμενων, αυξανόμενου κατακόρυφα κόστους και συρρικνούμενης βάσης πόρων: τούτο αντανakλάται στη μέτρια κερδοφορία και στη σταθερά φθίνουσα απασχόληση. Στο μέλλον, προκειμένου να επιβιώσει, ο κοινοτικός αλιευτικός κλάδος οφείλει να συρρικνωθεί πολύ σε σύγκριση με το σημερινό του μέγεθος.

Σε πολιτικό επίπεδο, οι ενδιαφερόμενοι φορείς αισθάνονται ότι δεν έχουν αρκετή συμμετοχή στη διαχείριση της ασκούμενης πολιτικής και πολλοί πιστεύουν ότι δεν έχουν ισότιμη μεταχείριση από πλευράς συμμόρφωσης προς τους κανόνες και επιβολής του νόμου.

Πέραν των ανωτέρω εσωτερικών συστημικών αδυναμιών, υπάρχουν επίσης και εξωτερικές προκλήσεις που καθιστούν αναγκαία τη μεταρρύθμιση: η επικείμενη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, η ανάδειξη νέων δυνάμεων στην παγκόσμια αλιεία, στην οποία αντανakλώνται οι θεμιτές

φιλοδοξίες πολλών αναπτυσσόμενων χωρών για επέκταση του δικού τους αλιευτικού κλάδου, η αυξανόμενη εστίαση, κατά τη διαχείριση της αλιείας, σε προβληματισμούς περιβαλλοντικής και αναπτυξιακής πολιτικής και το αυξανόμενο ενδιαφέρον της κοινωνίας των πολιτών για τα αλιευτικά θέματα αποτελούν ορισμένες από τις σημερινές προκλήσεις για τις οποίες η ΚΑΠ χρειάζεται να εύρει ικανοποιητικές απαντήσεις.

Η εικόνα δεν είναι όλως διόλου αρνητική. Η ΚΑΠ έχει αποφέρει κατά την τελευταία εικοσαετία ορισμένα θετικά αποτελέσματα. Κατάφερε, σε μεγάλο βαθμό, να συγκρατηθούν οι διαμάχες στη θάλασσα, να εξασφαλισθεί κάποιος βαθμός σταθερότητας στον αλιευτικό τομέα και, μέχρι στιγμής, να αποφευχθεί η πλήρης κατάρρευση των αποθεμάτων, όπως εκείνη που συμβαίνει ενίοτε σε ορισμένες περιοχές του κόσμου.

Ωστόσο, τα αποτελέσματα αυτά επετεύχθησαν καταβάλλοντας υψηλό κόστος από πλευράς μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του αλιευτικού κλάδου. Η σημερινή κατάσταση επιβάλλει τη ριζική και επείγουσα μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, ανεξάρτητα από τις νομικές απαιτήσεις που συνδέονται με την προθεσμία του έτους 2002¹.

2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Επικρατεί ευρεία συναίνεση σε παγκόσμια κλίμακα ως προς το συνολικό στόχο μίας αλιευτικής πολιτικής, όπως ορίζεται στον κώδικα συμπεριφοράς του FAO για μια υπεύθυνη αλιεία: μια υπεύθυνη αλιευτική πολιτική οφείλει να διασφαλίζει πραγματική διατήρηση, διαχείριση και ανάπτυξη των υδρόβιων πόρων με τον δέοντα σεβασμό για το οικοσύστημα και τη βιοποικιλότητα ώστε να προσφέρεται, τόσο για τη σημερινή όσο και για τις μελλοντικές γενεές, μια ζωτικής σημασίας πηγή τροφής, απασχόλησης, αναψυχής, εμπορίου και οικονομικής ευημερίας για τον λαό.

Μολονότι δεν υπάρχει ιδιαίτερο κεφάλαιο αφιερωμένο στην αλιεία, η συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (στο εξής αναφερόμενη ως "η Συνθήκη") τάσσει για την ΚΑΠ τους ίδιους γενικούς στόχους όπως και στην Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) (άρθρο 33):

- να αυξάνει την παραγωγικότητα με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, με την εξασφάλιση της ορθολογικής ανάπτυξης της παραγωγής, καθώς και της αρίστης χρησιμοποίησής των συντελεστών παραγωγής, ιδίως του εργατικού δυναμικού·
- να εξασφαλίζει ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο στον (αλιευτικό) πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων·
- να σταθεροποιεί τις αγορές·
- να εξασφαλίζει τον εφοδιασμό·
- να διασφαλίζει λογικές τιμές κατά την προσφορά αγαθών στους καταναλωτές.

¹ Η προθεσμία του έτους 2002 αφορά την λήξη/ανανέωση τριών συνιστωσών της ισχύουσας σήμερα νομοθεσίας, δηλ. των κανόνων πρόσβασης στο όριο των 6-12 μιλίων, στο Shetland Box και στη Βόρεια Θάλασσα (άρθρο 14 παράγραφος 2 του κανονισμού του Συμβουλίου αριθ. 3760/92 και πράξεις προσχώρησης του 1985 και 1994).

- να τηρεί τις αρχές του αποκλεισμού των διακρίσεων (Άρθρο 34)

Το άρθρο 6 της Συνθήκης ορίζει ότι οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στις κοινοτικές πολιτικές, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη. Επιπλέον, με το άρθρο 174 απαιτείται, μεταξύ άλλων, να στηρίζεται η κοινοτική περιβαλλοντική πολιτική στην αρχή της πρόληψης.

Η ΚΑΠ οφείλει επίσης να λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις προστασίας των καταναλωτών (άρθρο 153) και τους στόχους της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής (άρθρο 159).

Τέλος, η ΚΑΠ οφείλει επίσης να συνεκτιμά τους στόχους που τάσσει η Συνθήκη στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη (άρθρα 177 και 178).

Το άρθρο 2 του κανονισμού του Συμβουλίου αριθ. 3760/92 (ΕΕ L 389/1 της 31.12.92) ορίζει ότι οι γενικοί στόχοι της κοινής αλιευτικής πολιτικής όσον αφορά τις δραστηριότητες εκμετάλλευσης είναι η προστασία και διατήρηση των διαθεσίμων και προσιτών ζώντων θαλάσσιων υδρόβιων πόρων και η καθιέρωση της ορθολογικής και υπεύθυνης εκμετάλλευσής τους, σε διαρκή βάση, υπό οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες κατάλληλες για τον τομέα, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της στο θαλάσσιο οικοσύστημα και ιδίως τις ανάγκες τόσο των παραγωγών όσο και των καταναλωτών.

Η ΚΑΠ έρχεται αντιμέτωπη με ορισμένους στόχους και νομικές απαιτήσεις, τα οποία ενίοτε πιθανώς να φαίνονται αντιφατικά ή ασύμβατα, ιδιαίτερα στο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Όπως έχει διαμορφωθεί τώρα, η ΚΑΠ στοχεύει:

- στη διασφάλιση της διατήρησης όλο και ευπαθέστερων ιχθυοαποθεμάτων, ενώ παράλληλα προωθεί τη συνέχιση των αλιευτικών δραστηριοτήτων·
- στον εκσυγχρονισμό των μέσων παραγωγής, ενώ παράλληλα θέτει όρια στην αλιευτική προσπάθεια·
- στη διασφάλιση της ορθής υλοποίησης των μέτρων διατήρησης, ενώ παράλληλα τα κράτη μέλη εξακολουθούν να φέρουν την ευθύνη στο πεδίο της παρακολούθησης και των επιβαλλόμενων κυρώσεων·
- στη διατήρηση του ύψους απασχόλησης, ενώ παράλληλα μειώνεται η δυναμικότητα του στόλου·
- στη διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς εισοδήματος για τους αλιείς, μολονότι φθίνει η προσφορά αλιευτικών προϊόντων από την ίδια την Κοινότητα και η αγορά της ΕΕ εξαρτάται σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό κάθε έτος από τις εισαγωγές· και
- στην απόκτηση αλιευτικών δικαιωμάτων στα ύδατα τρίτων χωρών χωρίς να απειλείται η αειφόρος εκμετάλλευση των αλιευτικών πεδίων.

Έχει πλέον έρθει η ώρα να μελετηθούν καθαρότερα οι στόχοι της ΚΑΠ και η απόδοση σχετικών προτεραιοτήτων.

3. ΣΕ ΠΟΙΟ ΣΗΜΕΙΟ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΘΑ ΚΑΙ ΤΙ ΘΑ ΣΥΜΒΕΙ ΑΝ ΔΕΝ ΕΠΕΛΘΕΙ ΑΛΛΑΓΗ

3.1. Πολιτική διατήρησης

- Από βιολογικής απόψεως, η βιωσιμότητα πλήθους αποθεμάτων θα απειληθεί εάν συνεχιστούν τα σημερινά επίπεδα εκμετάλλευσης και, προς το παρόν, ο κίνδυνος αυτός είναι υψηλότερος για τα αποθέματα βυθόβιων στρογγυλόψαρων. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη βελτίωσης της κατάστασης στην οποία έχουν περιέλθει πολλά αποθέματα.
- Η ΚΑΠ δεν έχει κάνει χρήση όλων των διαθέσιμων μέσων που προβλέπονται από τον κανονισμό 3760/92. Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στην υιοθέτηση πολυετών προσεγγίσεων, ενώ η διαχείριση της αλιευτικής προσπάθειας απέδωσε πενιχρά αποτελέσματα.
- Το Συμβούλιο καθόρισε ορισμένα ΤΑC συστηματικώς σε επίπεδα υψηλότερα από εκείνα που πρότεινε η Επιτροπή με βάση όσα υπέδειχναν οι επιστημονικές γνωματεύσεις· η υπεραλίευση, οι απορρίψεις και η πλεονάζουσα δυναμικότητα του στόλου έχουν επίσης συμβάλει στα σημερινά προβλήματα.
- Υπάρχουν σοβαρά κενά και αδυναμίες στις επιστημονικές συμβουλές και πληροφορίες.

3.1.1. Τρέχουσα κατάσταση των κυριότερων ιχθυοαποθεμάτων

Οι ποσότητες των ωρίμων βυθόβιων ιχθύων στη θάλασσα, κατά τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Συμβουλίου για την Εξερεύνηση των Θαλασσών (ICES), σε πολλές περιπτώσεις έχουν υποχωρήσει σημαντικά στη διάρκεια των τελευταίων 25 ετών. Κατά μέσον όρο, οι ποσότητες αυτές στις αρχές της δεκαετίας του 1970 ήσαν περίπου 90 % μεγαλύτερες απ' ό,τι στα τέλη της δεκαετίας του 1990. Παρόμοια είναι και η γενική υποχώρηση στα εκφορτωνόμενα αλιεύματα. Για ορισμένα αποθέματα όπως ο γάδος έχουν σημειωθεί ακόμη δραματικότερες μειώσεις της ποσότητας των ωρίμων ιχθύων. Η βιομάζα των πελαγικών και βιομηχανικών ειδών αυξήθηκε, κατά μέσον όρο, κατά 20% από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 και τα μέσα της δεκαετίας του 1980, τουλάχιστον εν μέρει ως επακόλουθο της αποκατάστασης του πληθυσμού ρέγγας από τα χαμηλά επίπεδα που είχε φθάσει στα τέλη της δεκαετίας του 1970.

Σημειώνεται γενική τάση αύξησης της αναλογίας των αποθεμάτων που αλιεύονται κατ'έτος (αυξημένο ποσοστό θνησιμότητας λόγω αλιείας), πράγμα το οποίο οδήγησε στην αραίωση των πληθυσμών ωρίμων ιχθύων. Κατά τα πρόσφατα έτη, για πολλά αποθέματα οι ποσότητες ωρίμων ιχθύων στη θάλασσα κατέβηκαν κάτω από ή κινούνται σε επίπεδα πολύ πλησίον των ελαχίστων που απαιτούνται για την εξασφάλιση υψηλής πιθανότητας αειφορίας (επίπεδα πρόληψης βιομάζας αποθέματος), ενώ ανέκαθεν στο παρελθόν κυμαίνονταν κατά κανόνα υπεράνω των εν λόγω επιπέδων. Παρομοίως, πολλά αποθέματα έφθασαν σε επίπεδο ποσοστού θνησιμότητας λόγω αλιείας που υπερβαίνει τα επίπεδα προφύλαξης, ενώ ανέκαθεν στο παρελθόν το ποσοστό θνησιμότητας λόγω αλιείας υπολειπόταν του επιπέδου προληψης.

Από βιολογικής απόψεως, θα απειληθεί η αειφορία πλήθους αποθεμάτων εφόσον διατηρηθούν τα τρέχοντα επίπεδα εκμετάλλευσης και, επί του παρόντος, ο κίνδυνος αυτός είναι υψηλότερος για τα αποθέματα βαθύβιων στρογγυλόψαρων που έχουν υψηλή εμπορική αξία. Οι πρόσφατες επιστημονικές γνωματεύσεις ομιλούν για τη μεγάλη αραίωση των αποθεμάτων γάδου στη Βόρεια Θάλασσα, δυτικώς της Σκωτίας και στην Ιρλανδική Θάλασσα, όπως και για το απόθεμα μπακαλιάρου που απλώνεται στο γεωγραφικό χώρο μεταξύ του Σκαγεράκη και του Βισκαϊκού κόλπου. Σε όλες τις περιπτώσεις, τα ποσοστά θνησιμότητας λόγω αλιείας τη στιγμή αυτή έχουν φθάσει ή πλησιάζουν τις ανώτατες στην ιστορία τους τιμές, ενώ οι ποσότητες των ωρίμων ιχθύων έχουν φθάσει ή πλησιάζουν τις κατώτατες στην ιστορία τους τιμές. Επιπλέον, τα ψάρια νεώτερης ηλικίας παρουσιάζουν μάλλον χαμηλή αφθονία. Για τα αποθέματα αυτά απαιτούνται ιδιαίτερα προγράμματα ανασύστασης πληθυσμών. Για το γάδο ξεκίνησαν τέτοια προγράμματα στην Ιρλανδική Θάλασσα το 2000, εφέτος δε έχουν ληφθεί παρόμοια μέτρα για το γάδο της Βόρειας Θάλασσας, ενώ άλλα προγράμματα ευρίσκονται σε στάδιο προετοιμασίας για τα αποθέματα γάδου δυτικώς της Σκωτίας.

Καλύτερη κατάσταση επικρατεί στα αποθέματα πελαγικών ειδών. Τα αποθέματα μικρών πελαγικών ειδών (ρέγγα, παπαλίνα, σκουμπρί, σαφρίδι, γαύρος, σαρδέλα) και τα είδη που τροφοδοτούν τη βιομηχανική αλιεία (σύκο της Νορβηγίας, αμμόγελα) εν γένει δεν υποβαθμίστηκαν κατά την τελευταία εικοσαετία και ειδικώς στο διάστημα των τελευταίων δέκα ετών. Το 1996 και 1997 κατέστη δυνατό να υλοποιηθούν ταχέως αποτελεσματικά μέτρα ανασύστασης αποθεμάτων για τη ρέγγα της Βόρειας Θάλασσας, ενώ στα τέλη της δεκαετίας του 1970 είχε απαιτηθεί να διακοπεί τελείως η αλιεία του είδους αυτού επειδή δεν είχαν εγκριθεί εγκαίρως όρια για τις ποσότητες αλιευμάτων. Όσον αφορά τον τόνο, το απόθεμα υπόκειται, από το 1994 και μετά, σε περιορισμούς αλιευμάτων που συμφωνήθηκαν στην Διεθνή Επιτροπή για τη Διατήρηση των Τονοειδών του Ατλαντικού (ICCAT). Παρά τους περιορισμούς αυτούς, η επιστημονική επιτροπή της ICCAT θεωρεί ότι το απόθεμα υποβάλλεται σε υπερεκμετάλλευση και ότι προκειμένου να σταματήσει η συρρίκνωση της βιομάζας είναι αναγκαίο να μειωθεί κατά 25% η θνησιμότητα λόγω αλιείας.

Στην περίπτωση των βενθικών πόρων (καραβίδα, πλατύψαρα), παρατηρείται γενική εικόνα οικονομικής υπερεκμετάλλευσης, στο βιολογικό όμως επίπεδο η κατάσταση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συστηματικώς σοβαρή. Εντός της ανωτέρω ομάδας πόρων, η αλιεία των πλέων σημαντικών αποθεμάτων (γλώσσα, ευρωπαϊκή χωματίδα, караβίδα, ζαγκέτα, πεσκανδρίτσα) θα μπορούσε να διατηρηθεί με μειωμένη αλιευτική προσπάθεια και επομένως με χαμηλότερο κόστος παραγωγής. Τέλος, υπάρχουν επίσης πόροι όπως τα σελάχια και ελάσσονα είδη πλατύψαρων (στα οποία συμπεριλαμβάνονται το καλκάνι, ο ρόμβος, η λεμονόγλωσσα, οι χωματίδες), τα οποία δεν υποβάλλονται σε αναλυτική επιστημονική παρακολούθηση, αλλά πιθανώς να αποτελούν αντικείμενο υπερεκμετάλλευσης.

Η κατάσταση ποικίλει από μία ζώνη στην άλλη, ειδικώς από πλευράς φαινομενικής εξέλιξης της θνησιμότητας λόγω αλιείας στον μεσοπρόθεσμο έως απώτερο χρονικό ορίζοντα. Στη Βαλτική θάλασσα, δεν φαίνεται ότι είναι συντηρήσιμη η τρέχουσα κατάσταση. Στη Βόρεια Θάλασσα δεν κατέστη δυνατό να αναστραφεί η εξασθένηση των αποθεμάτων στρογγυλόψαρων ούτε να διασφαλισθεί, στην περίπτωση της γλώσσας και της ευρωπαϊκής χωματίδας, ένα περιθώριο ασφαλείας σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης, το οποίο θα συνέβαλε επίσης στο να βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση για τα εν λόγω αλιεύματα. Στα δυτικά ύδατα, όλο και αυξάνουν τα

ποσοστά θνησιμότητας λόγω αλιείας, φθάνοντας και συχνά ξεπερνώντας τα ιστορικά επίπεδά τους που έχουν παρατηρηθεί στη Βόρεια Θάλασσα. Στη Μεσόγειο θάλασσα, είναι ατελή τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία, οι περισσότεροι όμως συναινούν ότι διενεργείται υπεραλίευση πολλών σημαντικών αποθεμάτων.

Συγκεφαλαιώνοντας, πολλά αποθέματα τη στιγμή αυτή ευρίσκονται εκτός, έστω και ελάχιστα, των ασφαλών βιολογικών ορίων. Τα αποθέματα υποβάλλονται σε υπερεκμετάλλευση ή διαθέτουν ασθενείς ποσότητες ωρίμων ιχθύων ή και τα δύο. Για τα περισσότερα αποθέματα η κατάσταση επί του παρόντος δεν είναι καταστροφική. Ωστόσο, αν συνεχισθεί η σημερινή πορεία πολλά αποθέματα θα καταρρεύσουν. Υπάρχει λοιπόν επείγουσα ανάγκη να βελτιωθεί η κατάσταση πολλών ιχθυαποθεμάτων.

3.1.2. Αιτίες των σημερινών ατελειών διαχείρισης

Προκειμένου να υπάρξει έλεγχος των ποσοστών εκμετάλλευσης των ιχθυαποθεμάτων, η ΚΑΠ σχεδόν αποκλειστικώς χρησιμοποίησε ανώτατα όρια ποσοτήτων ψαριών που μπορεί να αλιεύονται στο διάστημα ενός έτους (συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα, συντομογραφικά TAC, και συναφείς εθνικές ποσοτώσεις) και τη θέσπιση μέτρων όπως μεγέθη ματιών διχτύων, περιοχές και εποχές κλειστές για την αλιεία (τεχνικά μέτρα). Οι απόπειρες, κατά το παρελθόν, να συνδυασθούν τα εν λόγω μέτρα (για τον έλεγχο του παραγωγικού αποτελέσματος της αλιείας) με μέτρα ελέγχου της αλιευτικής προσπάθειας (εισροή στην αλιεία) υπήρξαν σε μεγάλο βαθμό ατελέσφορες. Δεν κατέστη δυνατή η αξιοποίηση όλων των μέσων που διατίθενται στον κανονισμό 3760/92. Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στην έγκριση πολυετών προσεγγίσεων, η δε διαχείριση της αλιευτικής προσπάθειας απέδωσε πενιχρά αποτελέσματα.

Οι δυσχέρειες με τα TAC οφείλονται στον συστηματικό καθορισμό τους εκ μέρους του Συμβουλίου, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε επίπεδα υψηλότερα από εκείνα που υποδεικνύουν οι επιστημονικές γνωματεύσεις, στην υπεραλίευση, στις απορρίψεις και στις παράνομες ή λαθραίες εκφορτώσεις αλιευμάτων και στην πλεονάζουσα δυναμικότητα του στόλου. Επιπλέον, τα TAC μπορούν να διαδραματίσουν περιορισμένο μόνο ρόλο στη διαχείριση της αλιείας, στην οποία πολλά είδη ιχθύων αλιεύονται ταυτοχρόνως σε κάθε κύκλο λειτουργίας του αλιευτικού εργαλείου (αλιεία ανάμεικτων ή πολλών ειδών ψαριών).

Ακόμη είναι πολύ νωρίς για να κριθεί η αποτελεσματικότητα των νέων τεχνικών μέτρων του κανονισμού που ισχύει από τις αρχές του έτους 2000. Με τη δέσμη αυτή μέτρων εν μέρει μόνο μπορούν να επιλυθούν τα τρέχοντα προβλήματα. Για πολλά αποθέματα, τα επιτρεπόμενα μεγέθη ματιών των διχτύων παραμένουν υπέρμετρα μικρά για να προσφέρουν πραγματική προστασία των ιχθυδίων. Παραμένει δύσκολος ο έλεγχος του μεγέθους των ματιών ειδικώς όταν μπορούν να χρησιμοποιηθούν περισσότερα μεγέθη ματιού διχτύων στη διάρκεια της ίδιας αλιευτικής εξόρμησης. Προβληματική παραμένει επίσης και η συμμόρφωση προς τα τεχνικά μέτρα, λόγω της πολυπλοκότητας των κανονισμών και των γεωγραφικών ανισοτήτων τους. Η χρήση επιλεκτικών τεχνικών πόρρω απέχει από του να έχει πλήρως επιτύχει τις δυνατότητές της. Δεν κατέστη επίσης δυνατή η επαρκής εμπλοκή των αλιέων ώστε να διασφαλισθεί η στήριξή τους και συμβολή της εμπειρογνωμοσύνης τους.

Ιδιαίτερα δύσκολη να εφαρμοσθεί πρακτικώς είναι η προστασία των μικρών ιχθυδίων. Η κατάσταση έχει επιδεινωθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να καθίστανται σπάνια τα ψάρια μεγαλύτερου μεγέθους και το οικονομικό όφελος από την αλιεία εξαρτάται από την σύλληψη μικρού μεγέθους ιχθύων, ακόμη και αν υπόκεινται σε προστατευτικά μέτρα. Το σημείο αυτό αντικατοπτρίζεται στην αποτυχία εφαρμογής διαφόρων τεχνικών μέτρων στη Μεσόγειο.

Υπάρχουν επίσης αδυναμίες στις επιστημονικές συμβουλές και πληροφορίες. Είναι περιορισμένος ο αριθμός των αρμόδιων για την αλιεία επιστημόνων και οικονομολόγων στα κράτη μέλη. Συχνά, αλλά αναπόφευκτα, οι ιχθυολόγοι ασχολούνται τόσο πολύ με την κατ' έτος στερεότυπη διαδικασία προσφοράς συμβουλών για τα ΤΑΚ και τις ποσοτώσεις ώστε να μην διαθέτουν χρόνο για καινοτόμες ιδέες και διερεύνηση εναλλακτικών δυνατοτήτων για διαχειριστικά μέτρα. Οι οικονομολόγοι δυσκολεύονται από το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένας διεθνής οργανισμός μέσω του οποίου να συντονίζεται και να εξελίσσεται η εργασία τους. Τα στοιχεία δεν είναι πλήρη για όλες τις περιοχές και τους τομείς. Συνολικώς, λείπει η ανάλυση των οικονομικών πτυχών, της πολυειδούς αλιείας και του συσχετισμού μεταξύ αλιευτικής προσπάθειας και ποσοστού θνησιμότητας λόγω αλιείας, και επομένως του ενδεδειγμένου επιπέδου των ΤΑΚ.

3.2. Περιβαλλοντική διάσταση

- Θα πρέπει η ΚΑΠ να προσπαθήσει πολύ περισσότερο να ενσωματώσει την περιβαλλοντική διάσταση στη χάραξη πολιτικής με ανάληψη πρωτοβουλιών.
- Υπάρχει έλλειψη ή ανεπάρκεια γνώσεων για τη λειτουργία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και των παρενεργειών της αλιείας, το οποίο οξύνει τα περιβαλλοντικά ελαττώματα της ΚΑΠ.
- Η ρύπανση από βιομηχανικές ή άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα, στο βαθμό διάθεσης ιχθύων και στα οικοσυστήματα. Χρειάζεται να ληφθούν ενδεδειγμένα μέτρα για να αντισταθμισθούν οι αρνητικές αυτές επενέργειες.

Οι πάσης φύσεως αλιευτικές δραστηριότητες έχουν αντίκτυπο στο οικοσύστημα, συχνά όμως είναι άγνωστα η σοβαρότητα του αντίκτυπου αυτού και ο απαιτούμενος χρόνος για την αναστροφή των συνεπειών του. Διατυπώνεται όλο και αυξανόμενη ανησυχία για την υποβάθμιση των οικοτόπων ως αποτέλεσμα των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Η αφαίρεση ατόμων από τους φυσικούς πληθυσμούς πιθανώς επίσης να έχει συνέπειες στη βιοποικιλότητα ή/και στην ενεργό λειτουργία οικοσυστημάτων, είτε η αφαίρεση αυτή διενεργείται σε επίπεδο που απειλεί είδη με εξαίρεση είτε με τοπική εξαφάνιση.

Πρέπει να επιτευχθεί εύλογη ισορροπία μεταξύ περιβαλλοντικών και αλιευτικών συμφερόντων. Από το ένα μέρος, η ίδια η φύση της αλιείας σημαίνει ότι προκειμένου να διατηρηθεί σε ανεκτά όρια η θνησιμότητα ειδών που δεν παρουσιάζουν εμπορικό ενδιαφέρον θα πρέπει να επιβληθούν περιορισμοί σε ορισμένες μορφές αλιείας. Από το άλλο μέρος, η βιωσιμότητα του αλιευτικού κλάδου εξαρτάται από ένα εύρυθμη λειτουργία οικοσύστημα και από τα είδη τα οποία διαβιούν εντός αυτού.

Η ΚΑΠ έχει ακόμη πολύ χρόνο να διανύσει για να ενσωματώσει την περιβαλλοντική διάσταση στη χάραξη πολιτικής. Η πλεονάζουσα δυναμικότητα του αλιευτικού στόλου της ΕΕ οδήγησε σε υπερεκμετάλλευση των στοχευόμενων αποθεμάτων και στην άσκηση υπέρμετρης πίεσης στα μη στοχευόμενα είδη ιχθύων και στους αντίστοιχους οικοτόπους. Η ΚΑΠ δεν κατάφερε να εντάξει επαρκώς τα περιβαλλοντικά προβλήματα σε όλους τους διαχειριστικούς προβληματισμούς με ανάληψη πρωτοβουλιών. Το πρόβλημα οξύνθηκε από την έλλειψη ή την ανεπάρκεια γνώσεων για τη λειτουργία θαλάσσιων οικοσυστημάτων και των παρενεργειών της αλιείας.

Για να είμεθα όμως δίκαιοι, πρέπει να τονίσουμε ότι πολλά προβλήματα στο θαλάσσιο περιβάλλον δεν οφείλονται μόνο στις αλιευτικές δραστηριότητες και ότι η αλιεία έχει επίσης πληγεί από τις βλάβες στο περιβάλλον. Η ρύπανση έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα των ψαριών τα οποία προσφέρονται στον καταναλωτή. Η ρύπανση από βιομηχανικές και άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες και η αλλαγή του κλίματος έχουν επίσης συμβάλει στην εξασθένιση των αποθεμάτων ή έλλειψη ιχθύων σε ορισμένες περιοχές. Χρειάζονται επείγοντως μέτρα για την αντιστάθμιση των επενεργειών των ανωτέρω παραγόντων στα αποθέματα, άλλως θα υπονομεύεται μονίμως η πολιτική διατήρησης και διαχείρισης που ασκείται για τους αλιευτικούς πόρους.

Είναι επίσης σημαντικό να υπομνησθεί ότι σε πολλές περιοχές τα περιβαλλοντικά προβλήματα ενδέχεται να είναι αποτέλεσμα των συνδυασμένων επιπτώσεων της αλιείας και άλλης δραστηριότητας. Για παράδειγμα, οι από κοινού επιπτώσεις του τουρισμού και της αλιείας ενδέχεται να υποβαθμίζουν τα οικοσυστήματα τα οποία δεν θα υφίσταντο ζημιά αν αναπτυσσόταν μόνο η μία από τις δύο αυτές δραστηριότητες. Τούτο συνεπάγεται την ανάγκη διασφάλισης της κατά συνεκτικό τρόπο διαχείρισης της αλιευτικής δραστηριότητας όπως και των άλλων δραστηριοτήτων που ειδικώς αναπτύσσονται πλησίον των ακτών. Η διαδικασία της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ) προσφέρει μια σειρά εργαλείων για τη διασφάλιση του αναγκαίου συντονισμού των ασκούμενων πολιτικών.

Υπάρχουν όμως παραδείγματα όπου έχει επιτευχθεί πρόοδος και έχουν αναπτυχθεί ενέργειες για τη βελτίωση της κατάστασης, όπως ο περιορισμός της αλιείας αμμόγελων στη Βόρεια Θάλασσα για να διασωθούν τα θαλασσοπούλια και η απαγόρευση χρήσης παρασυρόμενων δικτύων που μπορεί να συμβάλει στην προστασία των θαλάσσιων θηλαστικών. Η Κοινότητα έχει αρχίσει να εφαρμόζει μεσοπρόθεσμες στρατηγικές σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης.

Η Επιτροπή ενσωματώνει τώρα τις περιβαλλοντικές ανησυχίες στην ΚΑΠ, όπως για άλλους τομείς άσκησης πολιτικής, σύμφωνα με την εντολή του άρθρου 6 της Συνθήκης. Η επικείμενη ανακοίνωση με τίτλο "Στοιχεία στρατηγικής για την ενσωμάτωση των απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική" ορίζει συγκεκριμένους στόχους και επιζητεί την εκτέλεση της εντολής αυτής. Ουσιαστικά σημεία της συνιστώμενης στρατηγικής είναι i) η υιοθέτηση προσέγγισης της διαχείρισης της αλιείας με βάση το οικοσύστημα, ii) η τήρηση των περιβαλλοντικών αρχών του άρθρου 174 της Συνθήκης και iii) η υλοποίηση του επικείμενου "Σχεδίου δράσης για τη βιοποικιλότητα στην αλιεία" και άλλων ιδιαίτερων πρωτοβουλιών, ορισμένες από τις οποίες περιγράφηκαν στην ανακοίνωση "Η διαχείριση της αλιείας και η διατήρηση της φύσης στο θαλάσσιο περιβάλλον" (COM(1999)363).

3.3. Πολιτική ως προς τον αλιευτικό στόλο

- Ο σημερινός στόλος είναι πολύ μεγαλύτερος απ'ό,τι χρειάζεται. Η τεχνολογική πρόοδος αυξάνει το βαθμό απόδοσης των αλιευτικών σκαφών και υπονομεύει τις προσπάθειες των προγραμμάτων περικοπής της δυναμικότητας.
- Τα Πολυετή Προγράμματα Προσανατολισμού (ΠΠΠ) ορίστηκαν από το Συμβούλιο σε επίπεδα που δεν ήσαν αρκετά φιλόδοξα για να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά το πρόβλημα της πλεονάζουσας δυναμικότητας, συχνά δε έλειπε η επιβολή τους. Η διοικητική διεκπεραίωσή τους υπήρξε επίσης πολύπλοκη.
- Οι επιδοτήσεις για τη ναυπήγηση/τον εκσυγχρονισμό και τις τρέχουσες δαπάνες ενδεχομένως να επιδείνωσαν τη σημερινή κατάσταση.

Η αλιευτική ικανότητα ορίζεται σήμερα με γνώμονα τη χωρητικότητα και την ισχύ μηχανής, υπάρχουν όμως πολλοί άλλοι παράγοντες που προσδιορίζουν την προκαλούμενη από τον αλιευτικό στόλο θνησιμότητα λόγω αλιείας. Οι πρόοδοι στην τεχνολογία και στη σχεδίαση σημαίνουν ότι τα νέα σκάφη αναπτύσσουν πολύ μεγαλύτερη αλιευτική προσπάθεια απ'ό,τι τα παλαιά ισοδύναμης χωρητικότητας και ισχύος. Όπως πάντως και να έχει το πράγμα, είναι σαφές ότι ο στόλος είναι σήμερα πολύ μεγαλύτερος απ'ό,τι χρειάζεται. Η έκθεση "Gulland" που συντάχθηκε το 1990, και η έκθεση "Lassen" που συντάχθηκε το 1995, διατύπωσαν την υπόδειξη ότι για να υπάρξει συνετή διαχείριση των αποθεμάτων είναι αναγκαία περιστολή της θνησιμότητας λόγω αλιείας κατά ποσοστό περίπου 40% και σε πολλές περιπτώσεις πολύ υψηλότερο.

Το πρόβλημα της πλεονάζουσας δυναμικότητας αντιμετωπίστηκε από τα πολυετή προγράμματα προσανατολισμού (ΠΠΠ). Το ΠΠΠ ΙΙΙ (1992 έως 1996) υπήρξε σχετικά αποτελεσματικό και η πράγματι επιτευχθείσα στο ανωτέρω διάστημα περικοπή ανήλθε σε περίπου 15% ως προς τη χωρητικότητα των σκαφών και κατά 10% ως προς την ισχύ μηχανής. Πρέπει όμως να αναγνωρισθεί ότι κάθε έτος αυξάνει λόγω τεχνολογικής προόδου ο βαθμός απόδοσης των αλιευτικών σκαφών. Οι πρόοδοι στα αλιευτικά εργαλεία και στη σχεδίαση των σκαφών, στον εξοπλισμό εντοπισμού σμηνών ιχθύων και στις τηλεπικοινωνίες, όλα συμβάλλουν στην αύξηση της απόδοσης.

Αντιθέτως προς την πρόταση της Επιτροπής, το τρέχον πρόγραμμα ΠΠΠ ΙV (1997 – 2001), είναι πολύ χαλαρότερο και επιδιώκει συρρίκνωση του κοινοτικού στόλου μόλις κατά 3% σε επίπεδο δυναμικότητας και κατά 2% σε επίπεδο δραστηριότητας στη διάρκεια του 5ετούς διαστήματος εφαρμογής του. Όντως, οι στόχοι αυτοί είναι τόσο χαλαροί, ώστε συνολικώς ο κοινοτικός αλιευτικός στόλος ήδη είχε ανταποκριθεί στους τελικούς στόχους δυναμικότητας για το έτος 2001 την εποχή που εγκρίθηκε το ΠΠΠ ΙV, το έτος 1997. Επιπλέον, η πρόβλεψη συνδυασμού περικοπής δραστηριότητας και δυναμικότητας καθιστά το ΠΠΠ ΙV ιδιαίτερα πολύπλοκο και δαπανηρό στην διοικητική διεκπεραίωσή του, τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για την Επιτροπή.

Επίσης η ασκούμενη πολιτική ενισχύσεων συχνά υπονόμευσε τους στόχους που επιδιώκει η πολιτική ως προς τον αλιευτικό στόλο. Οι επιδοτήσεις των δαπανών ναυπήγησης, εκσυγχρονισμού και λειτουργίας ενδεχομένως να όξυναν την

επικρατούσα κατάσταση, επειδή δε συνοδεύθηκαν από επαρκή περικοπή δυναμικότητας.

Η συνέχιση του τρέχοντος συστήματος όχι μόνο θα καταστήσει αδύνατη την περικοπή της πλεονάζουσας δυναμικότητας του στόλου, αλλά θα οδηγήσει και σε αυξημένη αλιευτική προσπάθεια, όπου ήδη το επίπεδο της σημερινής δεν μπορεί να συντηρηθεί από την έκταση των αποθεμάτων.

3.4. Διαδικασία λήψης αποφάσεων και συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων

- Το σημερινό πλαίσιο δεν είναι ιδιαίτερα κατάλληλο για ταχεία ανταπόκριση σε τοπικές περιστάσεις και καταστάσεις ανάγκης.
- Οι ενδιαφερόμενοι φορείς δεν αισθάνονται ότι συμμετέχουν επαρκώς σε ορισμένες σοβαρές πτυχές της ασκούμενης πολιτικής.

Η λήψη αποφάσεων στο κοινοτικό επίπεδο δεν είναι κατάλληλη για ταχεία ανταπόκριση σε τοπικές περιστάσεις και καταστάσεις ανάγκης που πλήττουν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη και συνεπάγονται μέτρα όπως το βραχυπρόθεσμο κλείσιμο ενός αλιευτικού πεδίου σε κλίμακα πραγματικού χρόνου, σε περιπτώσεις όπου χρειάζεται να ληφθεί απόφαση εντός ολίγων ωρών ώστε να αποφευχθεί ανεπανόρθωτη ζημία των αποθεμάτων. Ως εκ τούτου, ενδέχεται να υπάρξει ανάγκη προσαρμογής του νομικού πλαισίου που να επιτρέπει τέτοια ενέργεια από ένα ή περισσότερα κράτη μέλη.

Από τη μέχρι τώρα εφαρμογή της ΚΑΠ και από τις περιφερειακές διαβουλεύσεις με αντικείμενο την ανασκόπηση του έτους 2002, έχει καταστεί σαφές ότι οι ενδιαφερόμενοι φορείς αισθάνονται ότι δεν έχουν επαρκή συμμετοχή σε ορισμένες πτυχές της ασκούμενης πολιτικής, όπως π.χ. την επεξεργασία επιστημονικών γνωματεύσεων και τη θέσπιση τεχνικών μέτρων. Ειδικότερα, πολλοί αλιείς πιστεύουν ότι δεν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη οι απόψεις και οι γνώσεις τους εκ μέρους των ιθυνόντων και των επιστημόνων. Η έλλειψη αυτή συμμετοχής υπονομεύει τη στήριξη για τα θεσπιζόμενα μέτρα συντήρησης. Τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν θεωρούν ικανοποιητικές τις υφιστάμενες ρυθμίσεις διαβούλευσης, όπως τη συμβουλευτική επιτροπή αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, οι οποίες έχουν συγκροτηθεί για να λαμβάνεται υπόψη το πλήρες φάσμα απόψεων του αλιευτικού τομέα και των λοιπών ενδιαφερομένων μερών. Οι περιφερειακές ομάδες εργασίας που πρόσφατα οργάνωσε η Επιτροπή για να αντιμετωπίσει συγκεκριμένα προβλήματα διαχείρισης θεωρήθηκαν ως κίνηση προς την ορθή κατεύθυνση, είναι όμως εμφανές ότι οι ενδιαφερόμενοι φορείς απαιτούν κάτι παραπάνω.

Έχουν ήδη κατατεθεί διάφορες προτάσεις για να διορθωθεί η έλλειψη κατάλληλης εμπλοκής του πλήρους φάσματος των ενδιαφερόμενων φορέων. Στις προτάσεις αυτές περιλαμβάνεται σύστημα αποκεντρωμένης περιφερειακής ή κατά ζώνες διαχείρισης, ένα σύστημα περιφερειακών συμβουλευτικών επιτροπών που διατυπώνουν γνωματεύσεις προς την Επιτροπή και σύστημα κοινοτικών ατομικών δικαιωμάτων αλιείας το οποίο λειτουργεί μέσω συγκεντρωτικού κοινοτικού πλαισίου διαχείρισης με κατάλληλη συμμετοχή των επιστημόνων και του κλάδου.

Όπως και να έχει το πράγμα, χρειάζεται περισσότερη πολιτική αποφασιστικότητα για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα και να ληφθούν οι αντίστοιχες αποφάσεις. Χρειάζονται όμως και ορισμένες διαδικαστικές αλλαγές. Η συνέχιση των

υφισταμένων διαδικασιών αναμφίβολα θα οδηγήσει σε περαιτέρω δυσπιστία και σκεπτικισμό. Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ μπορεί μόνο να επιτύχει εάν οι αλιείς θεωρήσουν ότι η σχετική πολιτική λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα, τις απόψεις και την εμπειρία τους.

3.5. Παρακολούθηση και έλεγχος

- Οι σημερινοί διακανονισμοί είναι ανεπαρκείς και δεν μπορούν να διασφαλίσουν ισότιμη μεταχείριση ανά την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Η οργάνωση της παρακολούθησης και του ελέγχου είναι αποσπασματική. Χρειάζεται καλύτερος συντονισμός και άριστη χρήση των πόρων παρακολούθησης και επιθεώρησης.
- Δεν έχει ακόμη επιτευχθεί ικανοποιητική παρακολούθηση των παραβάσεων.

Οι δραστηριότητες παρακολούθησης και ελέγχου για την επιβολή της ΚΑΠ θεωρούνται ευρέως ως ανεπαρκείς και εισάγουσες διακρίσεις. Σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη οι αλιείς ζητούν πλέον συγκεντρωτικό και εναρμονισμένο σύστημα ελέγχου σε κοινοτικό επίπεδο το οποίο, όπως πιστεύουν, θα συνεπαγόταν αποτελεσματικότερη δράση και ισότητα μεταχείρισης σε όλο τον κοινοτικό χώρο.

Μολονότι οι τελευταίες τροποποιήσεις του κανονισμού, σχετικά με τον έλεγχο, αριθ. 2847/93 (ΕΕ L 261 της 20.10.93) κινήθηκαν προς την ορθή κατεύθυνση, τα κράτη μέλη δεν συμφώνησαν για προτάσεις ενίσχυσης των κοινοτικών κανόνων και αύξησης των εξουσιών των κοινοτικών επιθεωρητών. Η απουσία εναρμόνισης των επιβαλλόμενων κυρώσεων και οι περιορισμένες εξουσίες των κοινοτικών επιθεωρητών (ιδιαίτερα λόγω του γεγονότος ότι δεν τους επιτρέπεται να διενεργούν ανεξάρτητες επιθεωρήσεις) αποτελούν μείζονα εμπόδια για την αποτελεσματική δράση σε κοινοτικό επίπεδο.

Δεν έχει επιτευχθεί ικανοποιητική παρακολούθηση των παραβάσεων. Ετερογενή νομικά συστήματα συχνά συνεπάγονται διαφορετική μεταχείριση των παραβάσεων από ένα κράτος μέλος στο άλλο τόσο ως προς τις συνέχειες που δίνονται σε μια μεμονωμένη περίπτωση, όσο και στην επιβολή κυρώσεων. Επιπλέον, δεν κατέστη δυνατό στην Επιτροπή να ασκήσει καταλλήλως διώξεις για τις παραβάσεις των κρατών μελών, λόγω των νομικών περιορισμών του σημερινού συστήματος.

Επί του παρόντος είναι αποσπασματική η διοργάνωση του ελέγχου και της παρακολούθησης. Η χρήση των πόρων επιθεώρησης και παρακολούθησης πόρρω απέχει από του να είναι βέλτιστη. Δεν έχουν διατεθεί στην Επιτροπή είτε οι ανθρωπίνι πόροι είτε οι εξουσίες που θα της επιτρέψουν πραγματικά να ασκεί τα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί. Ούτε στα κράτη μέλη η κατάσταση είναι ικανοποιητική.

Δεν έχει επίσης καταστεί δυνατό να υιοθετηθεί κοινοτική γραμμή ως προς τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των περιφερειακών οργανώσεων αλιείας (ΠΟΑ). Χρειάζεται να ορισθούν οι αντίστοιχες ευθύνες της Επιτροπής και των κρατών μελών, με τα τελευταία να αναλαμβάνουν τον κεντρικό ρόλο στην υλοποίηση των διακανονισμών παρακολούθησης τους οποίους εγκρίνουν και εφαρμόζουν οι ΠΟΑ. Η έλλειψη σαφούς κοινοτικής στρατηγικής σχετικά με τον έλεγχο και την παρακολούθηση των αλιευτικών δραστηριοτήτων στα διεθνή ύδατα

θέτει σε κίνδυνο τις προσπάθειες ικανοποίησης των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας και διασφάλισης της συνέχισης της παρουσίας του κοινοτικού αλιευτικού στόλου στα ύδατα αυτά.

Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ προσφέρει την ευκαιρία να ανοίξει εκ νέου ο διάλογος σχετικά με τη βελτίωση των διακανονισμών ελέγχου και να διερευνηθούν νέες επιλογές για αποτελεσματικότερες ποινές. Αν χαθεί και αυτή η ευκαιρία, η αξιοπιστία της ΚΑΠ θα υποστεί θανάσιμο πλήγμα.

3.6. Οικονομική και κοινωνική διάσταση

- Η ΚΑΠ έχει σημαντική οικονομική διάσταση. Κάθε έτος διοχετεύονται στον αλιευτικό τομέα 1,1 δις € δημόσιων χρημάτων (κοινοτικών και εθνικών).
- Η πλεονάζουσα δυναμικότητα έχει αρνητικές οικονομικές επενέργειες στην κερδοφορία του αλιευτικού στόλου. Η βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων του στόλου απαιτεί περικοπή του συνολικού επιπέδου του χρησιμοποιούμενου κεφαλαίου.
- Σημειώνεται σταθερή συρρίκνωση της απασχόλησης στην αλιεία.
- Αν δεν αλλάξουν οι σημερινές ασκούμενες πολιτικές και προσεγγίσεις, ο ευρωπαϊκός αλιευτικός κλάδος θα καθίσταται όλο και λιγότερο διατηρήσιμος οικονομικώς βιώσιμος.

Στον κανονισμό αριθ. 3760/92 γίνεται αναφορά για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του κλάδου, τις ιδιαίτερες ανάγκες των περιφερειών στις οποίες οι τοπικοί πληθυσμοί εξαρτώνται ιδιαίτερα από την αλιεία και τις συναφείς δραστηριότητες, και τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της αναδιάρθρωσης. Έχει ωστόσο αγνοηθεί ο οικονομικός και κοινωνικός αντίκτυπος της ΚΑΠ.

Η ΚΑΠ έχει σοβαρό οικονομικό αντίκτυπο. Η κοινή οργάνωση αγοράς και η κοινή εμπορική πολιτική προσφέρουν στήριξη τιμών και δασμολογική προστασία στον κοινοτικό παραγωγό. Η Κοινότητα, μέσω του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ), παρεμβαίνει σημαντικά στον αλιευτικό τομέα, χρηματοδοτώντας επενδύσεις τόσο σε αλιευτικά σκάφη όσο και σε επάκτιες εγκαταστάσεις μεταποίησης και υδατοκαλλιέργειας. Χρηματοδοτεί επίσης το κόστος της αλιείας στο πλαίσιο των αλιευτικών συμφωνιών με ξένες χώρες. Τέλος, στον κλάδο χορηγούνται επίσης ορισμένες κρατικές ενισχύσεις που δεν εμπίπτουν στο ΧΜΠΑ. Η συνδυασμένη επένδυση των ανωτέρω πολιτικών σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο οδηγεί στη διοχέτευση κάθε έτος περίπου 1,1 δις € δημόσιου χρήματος στον αλιευτικό τομέα, ποσό που αντιπροσωπεύει σημαντική αναλογία της αξίας της συνολικής κοινοτικής παραγωγής (περίπου 7 δις € για τα εκφορτωνόμενα αλιεύματα και 2 δις € για την υδατοκαλλιέργεια).

Τα προβλήματα που ανακύπτουν στον ίδιο το χώρο του αλιευτικού τομέα έχουν συνέπειες για τις εξαρτώμενες από την αλιεία περιοχές. Στον κανονισμό αριθ. 3760/92 γίνεται αναφορά στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του κλάδου, στις ιδιαίτερες ανάγκες των περιφερειών όπου οι τοπικοί πληθυσμοί εξαρτώνται ιδιαίτερα από την αλιεία και τις συναφείς δραστηριότητες, και στις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της αναδιάρθρωσης. Επιπλέον, στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων, οι λιγότερο εύπορες παράλιες περιοχές και τα νησιά της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι

επιλέξιμα για μείζονα προγράμματα στήριξης βάσει του στόχου 1 (περιφέρειες με αναπτυξιακή καθυστέρηση) στη διάρκεια της περιόδου έως το 2006. Τα προγράμματα αυτά καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα των παράλιων περιοχών και νησιών που ανήκουν σε τέσσερις χώρες: Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία και Ελλάδα. Και άλλες περιοχές λαμβάνουν στήριξη βάσει του στόχου 2 (περιοχές υποβαλλόμενες σε αναδιάρθρωση) με το οποίο στοχεύονται, μεταξύ άλλων, προβληματικές περιοχές εξαρτώμενες από την αλιεία. Στην κατηγορία αυτή, για στήριξη βάσει του στόχου 2 είναι επιλέξιμες περιοχές σε πέντε κράτη μέλη όπου κατοικεί 1 εκατομμύριο πληθυσμός. Κατά την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού καθιερώθηκε επίσης ένα ειδικό κοινό πρόγραμμα, το PESCA, για να βοηθήσει στην προσαρμογή των αλιείων στις αλλαγές που θίγουν τον κλάδο και να τους προετοιμάσει για εναλλακτικές δραστηριότητες.

Παρά ωστόσο τη σημασία της κοινοτικής οικονομικής παρέμβασης στην αλιεία, ο ορισμός μιας οικονομικής ή "βιομηχανικής" στρατηγικής για τον αλιευτικό κλάδο παρέμεινε ευθύνη των κρατών μελών, τα οποία επιδιώκουν πολύ διαφορετικούς και ενίοτε αντικρουόμενους στόχους στο χώρο αυτό (σε αντίθεση με άλλους τομείς όπου η Κοινότητα έχει ακολουθήσει πολιτική διαρθρωτικής προσαρμογής). Προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της κοινοτικής παρέμβασης, υπάρχει πιεστική ανάγκη για μεγαλύτερη αποσαφήνιση των στόχων της ασκούμενης πολιτικής.

Δεδομένης της ετερογένειας του αλιευτικού τομέα, είναι δύσκολο να διατυπωθεί ενιαία διάγνωση των οικονομικών και χρηματικών επιδόσεων του και των προϋποθέσεων για τη βιωσιμότητά του στο βραχυπρόθεσμο και απώτερο χρονικό ορίζοντα. Ωστόσο, το οικονομικό όφελος της αλιείας μεγάλης κλίμακας - σπανίζουν τα δεδομένα για την αλιεία μικρής κλίμακας - συχνά είναι μέτριο και σημειώνει μεγάλη διακύμανση από έτος σε έτος, διαμορφώνοντας στον κλάδο μόνιμα ασταθή κατάσταση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα περιθώρια κέρδους συχνά δεν καταστούν δυνατή την κάλυψη του κόστους και της απόσβεσης κεφαλαίου. Μετά από ορισμένα έτη σημαντικών ελλειμμάτων, σημειώθηκε κάποια πρόοδος στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Η βελτίωση αυτή δεν ήταν αποτέλεσμα τυχόν θεμελιώδους αλλαγής των όρων, αλλά μάλλον της αύξησης της αξίας των εκφορτωνόμενων αλιευμάτων και της μείωσης, σε πραγματικούς όρους, του κόστους των καυσίμων (κατάσταση που έχει πλέον άρδην αναστραφεί). Με άλλα λόγια, η βελτίωση της χρηματοπιστωτικής κατάστασης ήταν το αποτέλεσμα κυκλικών μάλλον παρά διαρθρωτικών παραγόντων.

Ο στενός συσχετισμός μεταξύ κύκλου εργασιών και της ικανότητας των αλιευτικών επιχειρήσεων να αποκομίζουν κέρδος αποτελεί δείκτη της κρίσιμης σημασίας που έχει για την κερδοφορία η ισορροπία μεταξύ του αριθμού και της δυναμικότητας των σκαφών αφενός και των διαθέσιμων αλιευτικών πόρων αφετέρου. Στις περιπτώσεις που υπάρχει πλεονάζουσα δυναμικότητα, μια λίγο-πολύ σταθερή αξία εκφορτωνόμενων αλιευμάτων πρέπει να επιμερίζεται μεταξύ μεγαλύτερου αριθμού συμμετεχόντων παραγόντων. Η πλεονάζουσα δυναμικότητα έχει ορισμένες αρνητικές οικονομικές συνέπειες. Μειώνει την ικανότητα εκάστου αλιευτικού σκάφους να προσπορίζεται επαρκές εισόδημα. Η κερδοφορία του στόλου απειλείται από την υποεκμετάλλευση των επενδύσεων· ταυτοχρόνως, η απουσία επαρκούς απόδοσης του κεφαλαίου καθυστερεί τον εκσυγχρονισμό και εξασθενίζει περαιτέρω την ανταγωνιστικότητα. Ως εκ τούτου, η βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων του κοινοτικού αλιευτικού στόλου απαιτεί κατά πρώτο και κυρίως μείωση του συνολικού επιπέδου του απασχολούμενου κεφαλαίου.

Οι σημερινές επιδοτήσεις των επενδύσεων στον αλιευτικό κλάδο και ορισμένα φορολογικά μέτρα, όπως αφορολόγητο καύσιμο, δεν συμβάλλουν στο στόχο αυτό. Μειώνοντας τεχνητά το κόστος και τους επενδυτικούς κινδύνους σε ένα κλάδο με ήδη υπέρμετρο κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, προωθείται η υπερπροσφορά κεφαλαίου. Έκαστο νεωστή επιδοτούμενο σκάφος μειώνει την παραγωγικότητα και την κερδοφορία κάθε άλλου σκάφους στον οικείο αλιευτικό χώρο. Μια τέτοια πολιτική έχει επίσης δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, επειδή τα επιδοτούμενα και μη επιδοτούμενα σκάφη μοιράζονται τα ίδια αλιευτικά πεδία και την αντίστοιχη αγορά. Εξάλλου, το υψηλό κόστος, για τους πλοιοκτήτες, της αποπληρωμής των κεφαλαιουχικών επενδύσεων μειώνει την ικανότητά τους να αμείβουν καλύτερα την εργατική τους δύναμη (ή να την επεκτείνουν). Συνεπεία αυτών, ο τομέας έχει προσελκύσει περισσότερους πόρους απ'ό,τι θα συνέβαινε υπό άλλες συνθήκες και τοιουτοτρόπως έχει επιβαρύνει με κόστος την υπόλοιπη οικονομία, επειδή οι χρησιμοποιούμενοι πόροι θα μπορούσαν σε άλλο χώρο να τύχουν πλέον κερδοφόρου αξιοποίησης.

Ο αλιευτικός τομέας συρρικνείται σταθερά. Στο διάστημα μεταξύ 1990 και 1997, μειώθηκε το επίπεδο απασχόλησης στην αλίευση (-19%) και τη μεταποίηση (-10%), ενώ αυξήθηκε στην υδατοκαλλιέργεια (+22%). η συνολική απασχόληση στους ανωτέρω χώρους σημειώνει υποχώρηση κατά 13% (δηλ. απώλεια 60.000 θέσεων εργασίας). Η απώλεια αυτή απασχόλησης παρουσιάζει μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών και των περιφερειών (όπου, για παράδειγμα, στην Ελλάδα σημειώνεται συνολική αύξηση, ενώ στη Δανία σημειώνεται πλέον απότομη υποχώρηση σε όλους τους τομείς).

Στο ίδιο χρονικό διάστημα, η εξάρτηση της Κοινότητας από την αλιεία υπέστη ορισμένες αλλαγές. Μολονότι η μεγάλη πλειονότητα των εξαρτώμενων το 1990 από την αλιεία περιοχών εξακολουθούσε να εξαρτάται και το 1997, παρατηρήθηκε μεγάλη εξέλιξη στο χάρτη των περιφερειών που εξαρτώνται από την αλιεία. Σημειώθηκε απότομη πτώση στο βαθμό εξάρτησης των πλέον εξαρτώμενων περιοχών, ιδιαίτερα στην Ισπανία, αλλά παράλληλα σημειώθηκε αύξηση της εξάρτησης σε περιφέρειες της Ελλάδας. Η μείωση της εξάρτησης από τα αλιεύματα/εκφορτωνόμενες ποσότητες αντισταθμίσθηκε, σε ορισμένες περιοχές, από αύξηση της απασχόλησης στην υδατοκαλλιέργεια. Σε ορισμένες περιοχές του στόχου 1 που πλήττονται από χαμηλή οικονομική ανάπτυξη και σπάνι εναλλακτικών δραστηριοτήτων παρατηρούνται τάσεις αύξησης της εξάρτησης.

Η γενική εικόνα χαρακτηρίζεται από σταθερή υποχώρηση της απασχόλησης στον αλιευτικό κλάδο. Η πλέον ευνοούμενη από την Κοινότητα μορφή ενίσχυσης, δηλαδή ενίσχυση για κεφαλαιουχικές επενδύσεις, ενδεχομένως ενέτεινε το πρόβλημα της πλεονάζουσας δυναμικότητας, της χαμηλής κερδοφορίας και της αντικατάστασης των εργαζόμενων από κεφαλαιουχικό εξοπλισμό στο χώρο της αλίευσης. Ενδεχομένως να σημειώθηκε επίσης τάση αύξησης της εξάρτησης από την αλιεία, επιφυλάσσοντας για τον αλιευτικό τομέα ευνοϊκότερη μεταχείριση απ'ό,τι σε άλλους κλάδους που θα μπορούσαν να προσφέρουν εναλλακτική απασχόληση σε όσους εγκαταλείπουν τον αλιευτικό κλάδο. Αξιοσημείωτη εξαίρεση απετέλεσε το πρόγραμμα PESCA στο οποίο η Κοινότητα επιζητεί ενεργώς να προωθήσει την προσαρμογή των αλιέων σε εναλλακτικές οικονομικές δραστηριότητες· το πρόγραμμα αυτό διέθετε όμως περιορισμένους πόρους σε σύγκριση με άλλου είδους ενισχύσεις, ενώ δεν χρησιμοποιήθηκαν επαρκώς οι καινοτόμες συνιστώσες του.

Μια πολιτική για απόπειρα διάσωσης θέσεων εργασίας σε εξαρτώμενες από την αλιεία περιφέρειες χορηγώντας ενίσχυση στον αλιευτικό τομέα ενδεχομένως να οδηγήσει σε αυτοκαταστροφή. Μια τέτοια πολιτική δεν πρόλαβε τη σταθερή συρρίκνωση της απασχόλησης στον αλιευτικό κλάδο της ΕΕ, ο ρυθμός της οποίας ήταν κατά μέσον όρο 2% ετησίως στον κλάδο της αλίευσης, στην οποία ώθησαν η σπάνις των αλιευτικών πόρων και η τεχνολογική πρόοδος η οποία αύξησε κατακόρυφα την παραγωγικότητα εργασίας. Η προσέλκυση ασφαλέστερων και καλύτερα αμειβόμενων θέσεων εργασίας σε άλλους κλάδους σήμαινε ότι σε πολλές περιοχές είναι όλο και δυσκολότερο να ευρεθούν πληρώματα για αλιευτικά σκάφη, ιδιαίτερα στους αλιευτικούς στόλους που ταξιδεύουν σε απομακρυσμένα ύδατα.

Οι μέχρι τώρα ασκηθείσες οικονομικές πολιτικές στον αλιευτικό τομέα σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο ήσαν ατελείς. Αν δεν αλλάξουν οι τρέχουσες πολιτικές και προσεγγίσεις, ο ευρωπαϊκός αλιευτικός τομέας θα καταστεί όλο και λιγότερο διατηρήσιμος και οικονομικώς βιώσιμος, θα απειληθεί δε η ανταγωνιστικότητά του ακόμη και στη δική του αγορά. Επιπλέον, ένας στόλος με υπερβάλλοντα κεφαλαιουχικό εξοπλισμό και μέγεθος θα θέσει σε κίνδυνο την αειφορία των αλιευτικών πόρων χωρίς να επιλύει το πρόβλημα της απασχόλησης σε περιφέρειες στις οποίες η αλιεία έχει μεγάλη οικονομική σημασία. Είναι ως εκ τούτου επιτακτική ανάγκη να διερευνήσει η Κοινότητα μια νέα θεώρηση της οικονομικής διαχείρισης του αλιευτικού τομέα.

Μια αειφόρος διαχείριση της αλιείας, με την οποία αποκαθίσταται η παραγωγικότητα των αποθεμάτων ιχθύων, θα προσφέρει βελτιωμένες οικονομικές και κοινωνικές αποδόσεις τόσο στον κλάδο όσο και στην κοινωνία ως σύνολο. Μακροπρόθεσμα, τα αυξημένα ιχθυαποθέματα θα μεταφραστούν σε πλουσιότερα αλιεύματα ανά μονάδα καταβαλλόμενης προσπάθειας και αυξημένη κερδοφορία για την αλιευτική δραστηριότητα, προσελκύοντας πιθανώς και νέους επενδυτές. Τα χαμηλά επίπεδα αποθεμάτων έχουν το αντίθετο αποτέλεσμα, οδηγώντας σε εισπράξεις τόσο χαμηλές που δεν καλύπτουν το συνολικό κόστος και σε αποχώρηση κεφαλαίου και εργατικής δύναμης. Ακόμη και στο βραχυπρόθεσμο έως μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, η μείωση των εισροών κεφαλαίου και εργασίας θα έχει θετικό αντίκτυπο στο καθαρό εισόδημα για όσους εξακολουθούν να απασχολούνται, επειδή τα παραμένοντα αλιευτικά σκάφη θα είναι ικανά να συλλαμβάνουν περισσότερα ψάρια με το ίδιο λίγο – πολύ λειτουργικό κόστος.

3.7. Υδατοκαλλιέργεια

- Η υδατοκαλλιέργεια συμβάλλει σημαντικά στην προσφορά αλιευτικών προϊόντων και παρέχει εναλλακτική απασχόληση σε πολλές περιφέρειες που εξαρτώνται από την αλιεία.
- Η ευρωπαϊκή υδατοκαλλιέργεια χρειάζεται να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις προκλήσεις που ανακύπτουν από τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας.

Η ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας έχει συμβάλει στην προσφορά αλιευτικών προϊόντων χωρίς να αυξάνεται η πίεση στα αποθέματα ελεύθερα διαβιούντων ιχθύων. Έχει επίσης δώσει εναλλακτική απασχόληση σε πολλές εξαρτώμενες από την αλιεία περιφέρειες.

Η υδατοκαλλιέργεια έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των παραθαλάσσιων κοινοτήτων. Πάντως, ενώ το συνολικό πλαίσιο δείχνει θετικές εξελίξεις, η κοινοτική υδατοκαλλιέργεια εξακολουθεί να αντιμετωπίζει ορισμένα προβλήματα. Ειδικότερα, καθώς επεκτείνεται η υδατοκαλλιέργεια, σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό θεωρείται ως απειλή για άλλες δραστηριότητες. Ο τουριστικός κλάδος είναι ιδιαίτερα επικριτικός για την υδατοκαλλιέργεια, την οποία κατηγορεί ότι καταλαμβάνει χώρο που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για αναψυχή, καθώς και ότι παράγει απόβλητα που επηρεάζουν την ποιότητα των πλησίον κειμένων υδάτων κολύμβησης. Προκειμένου να διασφαλισθεί σταθερό μέλλον για την υδατοκαλλιέργεια, έχει σημασία να αντιμετωπισθούν οι διαμάχες αυτές με άλλους χρήστες της αγκυραλίτιδος ζώνης.

Ο ανταγωνισμός από το διεθνές εμπόριο έπληξε επίσης την κοινοτική υδατοκαλλιέργεια στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας. Μειώθηκε η ανά χιλιόγραμμο αξία, παράδοση στο ιχθυοτροφείο, των πάσης φύσεως προϊόντων από εκτρεφόμενα ψάρια, ενθαρρύνοντας την αυξημένη παραγωγικότητα και τη δημιουργία καινοτόμων προσεγγίσεων στο χώρο της διάθεσης στην αγορά.

Ορισμένες από τις νομοθετικές πράξεις που τέθηκαν σε ισχύ κατά την τελευταία δεκαετία, ιδιαίτερα οι απαιτήσεις για το περιβάλλον και την προστασία της υγείας, αύξησαν το παραγωγικό κόστος, αφήνοντας λιγότερα χρήματα για τη διάθεση στην αγορά και την προώθηση.

Όσον αφορά την υδατοκαλλιέργεια, η κοινοτική πολιτική ασκείται ως επί το πλείστον μέσω του κυριότερου χρηματοδοτικού μέσου της, του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ), το οποίο παρεμβαίνει παντού, αλλά με ευνοϊκότερα ποσοστά ενίσχυσης στις περιοχές του στόχου 1. Μολονότι το ανωτέρω ταμείο ομολογουμένως αποτελεί ισχυρότατο εργαλείο ευρωπαϊκής ενοποίησης, παραμένει το γεγονός ότι το ΧΜΠΑ μέχρι σήμερα προσέφερε στήριξη κυρίως με επιχορηγήσεις κεφαλαίου για τις παραγωγικές επενδύσεις εταιριών.

3.8. Μεταποιητικός κλάδος

- Ο ευρωπαϊκός μεταποιητικός κλάδος συνίσταται κυρίως από μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες αντιμετωπίζουν ανεπαρκή, ακανόνιστο και μη ανταγωνιστικό εφοδιασμό, τις απαιτήσεις υγείας και υγιεινής, τον ανταγωνισμό από τρίτες χώρες και την εμφάνιση μεγάλων εταιριών λιανικής οι οποίες υπαγορεύουν τιμές σε κατώτερα επίπεδα.
- Στον κλάδο έχει δοθεί σημαντική κοινοτική διαρθρωτική ενίσχυση.

Υπάρχουν περίπου 2000 μεταποιητικές επιχειρήσεις στον υπόψη κλάδο. Αυτές είναι κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) οι οποίες οφείλουν να αντεπεξέλθουν σε ορισμένα προβλήματα: ανεπαρκής, ακανόνιστος και μη ανταγωνιστικός εφοδιασμός, σε συνδυασμό με δυσκολίες λόγω απηρχαιωμένου παραγωγικού εξοπλισμού, εν μέρει μόνο συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις υγείας και υγιεινής, μείζων ανταγωνισμός από προϊόντα τρίτων χωρών και εμφάνιση μεγάλων εταιριών λιανικής οι οποίες υπαγορεύουν τιμές σε κατώτερα επίπεδα.

Ο εφοδιασμός με πρώτη ύλη αποτελεί μείζον πρόβλημα, επειδή η ΕΕ είναι ελλειμματική σε αλιευτικά προϊόντα, οι δε ελλαττούμενοι κοινοτικοί πόροι επιδεινώνουν την κατάσταση. Ο κοινοτικός μεταποιητικός κλάδος μπορεί και

εισάγει ψάρια με μειωμένο δασμό ώστε να είναι ανταγωνιστικός. Οι εισαγωγές αφορούν κυρίως ημικατεργασμένα και κατεψυγμένα προϊόντα που οι κοινοτικές εταιρίες με τη σειρά τους μεταποιούν, προσθέτοντας αξία στα προϊόντα αυτά.

Τα προβλήματα που αντιμετώπισε ο κλάδος κατά τα τελευταία έτη οδήγησαν σε σημαντική αναδιάρθρωση γεγονός που δημιούργησε μια τάση συγκέντρωσης με την ανάδειξη μεγάλων εταιριών (συχνά ενταγμένων σε ομίλους τροφίμων, χρηματοπιστωτικών συγκροτημάτων ή μεγάλων αλυσίδων διανομής), με τουλάχιστον εθνική ή ακόμη και ευρωπαϊκή διάσταση, οι οποίες παράγουν εν γένει πολλά προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, ή μειζόνων καθετοποιημένων εταιριών οι οποίες αναπτύχθηκαν με βάση την αρχή της προτιμησιακής πρόσβασης σε ακατέργαστες πρώτες ύλες. Τα συγκροτήματα αυτά έχουν καταστεί πρωταγωνιστές στον κλάδο.

Μεταξύ των ετών 1986 και 1999, η ασκούμενη πολιτική κοινοτικών ενισχύσεων προς τον κλάδο μεταποίησης εξελίχθηκε από συνοδευτική πολιτική ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού του κλάδου σε πολιτική αναδιάρθρωσης και ενθάρρυνσης για την υιοθέτηση παραγωγικών τεχνικών που επιτρέπουν συνολική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3.9. Διεθνής διάσταση της ΚΑΠ

- Η έως τώρα ασκούμενη πολιτική χρειάζεται να προσαρμοσθεί στις μεταβαλλόμενες περιστάσεις και νέες προκλήσεις, όπως η ανάδειξη νέων παραγόντων, οι θεμιτές φιλοδοξίες πολλών ανερχόμενων κρατών για ανάπτυξη δικού τους αλιευτικού κλάδου και οι απαιτήσεις της αειφόρου ανάπτυξης και υπεύθυνης αλιείας.

Η Κοινότητα διαθέτει ένα από τους μεγαλύτερους αλιευτικούς στόλους στον κόσμο και μολονότι το μεγαλύτερο τμήμα αυτού αναπτύσσει δραστηριότητα στα κοινοτικά ύδατα, σοβαρό τμήμα του κοινοτικού αλιευτικού τομέα εξαρτάται από την πρόσβαση σε μη κοινοτικούς πόρους, δηλαδή εκείνους που μοιράζεται με τρίτες χώρες, εκείνους που ευρίσκονται σε ύδατα υπό τη δικαιοδοσία πλέον απομακρυσμένων παραθαλάσσιων κρατών ή σε διεθνή ύδατα. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, ο καθορισμός των όρων πρόσβασης πρέπει να συμφωνείται μεταξύ της Κοινότητας και ενός ή περισσότερων παράλιων κρατών ή κρατών της σημαίας.

Η τεχνική πρόοδος, η εμφάνιση νέων αλιευτικών δυνάμεων, ο αυξανόμενος αριθμός σκαφών με σημαία ευκαιρίας, τα οποία δεν τηρούν τους διεθνούς κανόνες, και οι φιλοδοξίες νεοεισερχόμενων για ανάπτυξη δικού τους αλιευτικού κλάδου μεταβάλλουν τους όρους ανταγωνισμού, προχωρώντας πέρα από τις παραδοσιακές διαμάχες που χαρακτηρίζουν τον κόσμο της αλιείας (συγκρούσεις με αντικείμενο τα αλιευτικά εργαλεία, ανταγωνισμός μεταξύ μικρής και μεγάλης κλίμακας αλιείας κλπ.). Επιπλέον, οι ευρωπαϊκοί στόλοι που αλιεύουν σε απομακρυσμένα ύδατα καθίστανται όλο και λιγότερο ανταγωνιστικοί έναντι των στόλων των νεοαναδεικνυόμενων αλιευτικών εθνών, οι οποίοι λειτουργούν με χαμηλότερο κόστος.

Το μέλλον των διμερών αλιευτικών σχέσεων της ΕΚ είναι αβέβαιο. Πολλά κράτη προσπαθούν να ενισχύσουν την ικανότητά τους ανάπτυξης δικού τους αλιευτικού κλάδου και ακόμη και να συμμετάσχουν σε αλιεία ανοικτής θάλασσας. Για το σκοπό αυτό, υπάρχει αυξημένη ανάγκη συνεργασίας σε τομείς όπως η χρηματοδοτική

αρωγή, η υποβοήθηση που σχετίζεται με την ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων, η τεχνική βοήθεια, η μεταφορά τεχνολογίας, οι υπηρεσίες παροχής γνωματεύσεων και συμβουλών, η κατάρτιση και η ικανότητα καλύτερης διαχείρισης των πόρων τους.

Πολλές τρίτες χώρες όπου συνήθισαν να αλιεύουν οι ευρωπαϊκοί στόλοι αντιμετωπίζουν επίσης το πρόβλημα της εξάντλησης των πόρων, ενώ η προσφορά ιχθύων είναι ζωτικής σημασίας για την εξασφάλιση τροφίμων και την οικονομική ανάπτυξη των χωρών αυτών. Οι αλιευτικές δραστηριότητες σε ύδατα υπαγόμενα στη δικαιοδοσία των αναπτυσσόμενων χωρών αντιμετωπίζουν δυσκολίες που εντείνονται σοβαρά από την οικονομική και κοινωνική κατάσταση, όπως την έλλειψη γνώσεων για τους ενάλιους πόρους και για την επίπτωση των αλιευτικών δραστηριοτήτων στα οικοσυστήματα, η δυσκολία προσδιορισμού της "πλεονάζουσας ποσότητας" του πόρου που διατίθεται σε ξένους στόλους, η αστάθεια και οι κίνδυνοι που ανακόπτουν τη μακροχρόνια επένδυση, η έλλειψη παρακολούθησης και ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων και οι δυσκολίες καταπολέμησης της πειρατείας και της παράνομης αλιείας. Επιπλέον, σε τρίτες χώρες όπου υπάρχει ανάγκη περικοπής της δυναμικότητας του στόλου, είναι αδιανόητο να ζητείται αύξηση των αλιευτικών δυνατοτήτων για ευρωπαϊκά σκάφη.

Η πολιτική εξωτερικών αλιευτικών σχέσεων, όπως εκφράζεται στις διμερείς συμφωνίες της Κοινότητας, αντιμετωπίζει επίσης ορισμένες αδυναμίες:

- οι αλιευτικές συμφωνίες δεν είναι πάντα αρκετά ελαστικές για να υπάρχει ταχεία ανταπόκριση σε περιστάσεις ανάγκης όπως μείωση αποθεμάτων, δεν λαμβάνουν υπόψη την διάσταση της «πολυειδούς» αλιείας, ενώ σπάνια αναφέρεται και εφαρμόζεται η αρχή της πρόληψης·
- οι αλιευτικές δυνατότητες που προσφέρονται σε ευρωπαϊκά σκάφη δεν βασίζονται πάντα στην πραγματική εξέλιξη των πόρων·
- δεν είναι πάντα γνωστή η θνησιμότητα λόγω αλιείας την οποία δημιουργεί ο ευρωπαϊκός στόλος·
- ορισμένες αλιευτικές συμφωνίες δεν προσφέρουν αρκετές εγγυήσεις για την προστασία της παράκτιας αλιείας μικρής έκτασης·
- υπάρχει πρόβλημα συνέπειας, εντός της ΚΑΠ, μεταξύ των αλιευτικών συμφωνιών αφενός και των επιδοτούμενων από το ΧΜΠΑ μεταβιβάσεων σκαφών αφετέρου. Τα σκάφη ιδιοκτησίας εταιριών με υπερισχύοντα ευρωπαϊκά οικονομικά συμφέροντα ανταγωνίζονται για τον ίδιο πόρο, αλλά με διαφορετικούς κανόνες.

Προσχωρώντας στον κώδικα συμπεριφοράς για υπεύθυνη αλιεία, η Κοινότητα απεδέχθη να συνεργασθεί με τα αναπτυσσόμενα κράτη και να τα βοηθήσει να αναπτύξουν δικό τους αλιευτικό κλάδο. Οι μελλοντικές διμερείς αλιευτικές σχέσεις της Κοινότητας χρειάζεται να συνεκτιμούν τις ανωτέρω δεσμεύσεις.

Η κοινοτική πολιτική εξωτερικών αλιευτικών σχέσεων συχνά δέχεται επιθέσεις σε διεθνή fora και ως εκ τούτου υπάρχει ανάγκη βελτίωσης και της αξιοπιστίας και της εικόνας της στη διεθνή κοινή γνώμη.

Αν η σήμερα ασκούμενη πολιτική εξωτερικών αλιευτικών σχέσεων δεν προσαρμοσθεί στις μεταβαλλόμενες περιστάσεις και νέες προκλήσεις, θα υπονομευθεί το κύρος της Κοινότητας ως μείζονος και υπεύθυνου διεθνούς παράγοντα.

3.10. Μεσογειακή αλιεία

- Η κοινοτική πολιτική στη Μεσόγειο δεν αντεπεξήλθε στις προσδοκίες: η εφαρμογή του κανονισμού τεχνικών μέτρων για την Μεσόγειο δεν υπήρξε ικανοποιητική, λείπουν δεδομένα και σημειώθηκε βραδεία πρόοδος στη διεθνή συνεργασία.

Η Μεσόγειος αποτελεί στρατηγική περιοχή που συνδέει χώρες πολύ διαφορετικής πολιτιστικής, θρησκευτικής, εθνικής και οικονομικής παραδόσεως και ιστορίας. Η ΚΑΠ θα μπορούσε να διαδραματίσει σοβαρό πολιτικό ρόλο στη συνεργασία μεταξύ των μεσογειακών χωρών με βάση μια ευρύτατη επίγνωση της σημασίας κοινών πόρων και επιδιωκόμενων σκοπών.

Σε αντίθεση προς τις πολιτικές διαρθρώσεων και αγορών, οι οποίες έχουν πλήρως υλοποιηθεί, τα μέτρα διατήρησης και διαχείρισης εν μέρει μόνο έχουν εφαρμοσθεί στη Μεσόγειο. Τούτο οφείλεται κυρίως, μεταξύ άλλων, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Μεσογειακής αλιείας:

- Η ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα είναι γενικώς πολύ στενή και το μεγαλύτερο μέρος της αλιείας πραγματοποιείται σε ύδατα υπαγόμενα στη δικαιοδοσία των παράλιων κρατών. Τα περισσότερα κράτη δεν διεκδικούν δικαιοδοσία πέραν της ζώνης χωρικών υδάτων των 12 μιλίων. Σκάφη που φέρουν σημαία μη μεσογειακών κρατών διεξάγουν εντατική αλιεία τόνου και άλλων πολύτιμων αλιευτικών πόρων σε διεθνή ύδατα.
- Η Μεσογειακή αλιεία είναι μικρής έκτασης, οι δε τοπικοί στόλοι συνίστανται κυρίως από μικρά αλιευτικά που αναπτύσσουν δραστηριότητα και σε εθνικά και σε διεθνή ύδατα. Επικρατούσες από αιώνες παραδόσεις και θεσμοί, όπως οι *Prud'homies* στη Γαλλία και οι *Cofradias* στην Ισπανία εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις Μεσογειακές περιοχές.
- Η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια διαδραματίζουν σοβαρό ρόλο στην οικονομία ορισμένων περιοχών. Όντως, μεγάλο μέρος περιφερειών της Κοινότητας που εξαρτώνται από την αλιεία ευρίσκονται στην Μεσόγειο.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Κοινότητα έχει αναλάβει ορισμένες πρωτοβουλίες επιδιώκοντας να βελτιώσει τη διαχείριση της αλιείας στη Μεσόγειο. Οι πρωτοβουλίες αυτές περιέλαβαν την εναρμόνιση τεχνικών μέτρων, την αύξηση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων (συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης παρασυρόμενων δικτύων) και την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας (οργάνωση των διπλωματικών διασκέψεων της Κρήτης και της Βενετίας και προσχώρηση της Κοινότητας στις σχετικές περιφερειακές οργανώσεις αλιείας, δηλ., το Γενικό Συμβούλιο Μεσογειακής Αλιείας (GFCM) και τη Διεθνή Επιτροπή για τη Διατήρηση των Τονοειδών του Ατλαντικού (ICCAT).

Ωστόσο, τα αποτελέσματα δεν ήσαν ανάλογα των προσδοκιών: και η διεθνής συνεργασία και η ενδυνάμωση των διαδικασιών του GFCM προχωρούν βραδέως,

ενώ τα εσωτερικά μέτρα υποφέρουν από έλλειψη αποδοχής (και ως εκ τούτου τήρησης) εκ μέρους των αλιέων και από χαλαρή παρακολούθηση εκ μέρους των κρατών μελών.

Το κυριότερο μέσο διαχείρισης των πόρων σε κοινοτικό επίπεδο ήταν, μέχρι τώρα, ο κανονισμός αριθ. 1626/94 για τη θέσπιση ορισμένων τεχνικών μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο (ΕΕ L 171, της 6.7.1994), ο οποίος στόχευε στην εναρμόνιση των νομικών διατάξεων των παράλιων κρατών μελών. Ωστόσο, η εφαρμογή του κανονισμού δεν υπήρξε ικανοποιητική.

Η εφαρμογή και επιβολή ελάχιστων μεγεθών για τα εκφορτωνόμενα αλιεύματα συνάντησε δυσκολίες. Η ύπαρξη αγοράς για μειωμένου μεγέθους ψάρια, η απουσία παράδοσης ισχυρού ελέγχου σε ορισμένες περιοχές της Μεσογείου και το ευρέως διαδεδομένο αίσθημα μεταξύ των αλιέων ότι δεν έχουν συμπράξει επαρκώς στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων συνέβαλαν στην κατάσταση αυτή. Επιπλέον, οι στόλοι τρίτων χωρών δεν υπόκεινται στους ίδιους αυστηρούς κανόνες.

Στο εξωτερικό επίπεδο, σημειώθηκε βραδεία πρόοδος στην πολυμερή συνεργασία. Υπάρχει έλλειψη αποτελεσματικής παρακολούθησης, ελέγχου και επιτήρησης, και έλλειψη επιστημονικών γνωματεύσεων με βάση ποιοτικά στοιχεία. Αν δεν βελτιωθεί η κατάσταση αυτή, ενδεχομένως ορισμένα μέρη να ενθαρρυνθούν να λάβουν μονομερή μέτρα όπως περαιτέρω επέκταση ή ανακήρυξη νέων αλιευτικών ζωνών, τα οποία θα μπορούσαν να δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα για τους κοινοτικούς αλιείς και νομικές επιπλοκές στις σχέσεις της Κοινότητας με τρίτες χώρες.

Αν δεν αναληφθεί δράση για τα ανωτέρω προσδιοριζόμενα ζητήματα, θα επιδεινωθεί η κατάσταση των αποθεμάτων. Η έλλειψη σχετικών δεδομένων για τη στήριξη αποφάσεων διαχείρισης, η έλλειψη αποτελεσματικής παρακολούθησης και επιβολής του νόμου, η απουσία διεθνούς συνεργασίας με τα όμορα κράτη και η αυξημένη προσφυγή σε μονομερείς ενέργειες θα ήσαν οι συνέπειες της αδράνειας της Κοινότητας.

4. ΕΝΑ ΠΛΕΓΜΑ ΣΑΦΕΣΤΕΡΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Όπως σκιαγραφήθηκε ανωτέρω, πολλά από τα σημερινά προβλήματα της ΚΑΠ έγκεινται στην ποικιλία και την έλλειψη σαφήνειας των στόχων της. Οι γενικοί στόχοι της ΚΑΠ μεμονωμένα ανταποκρίνονται σε θεμιτούς επιδιωκόμενους σκοπούς, μπορούν όμως να επιτευχθούν μόνο μακροπροθέσμως. Ωστόσο, η μετάβαση προς τη μακροχρόνια αειφορία και βιωσιμότητα απαιτεί βραχυπροθέσμως διορθωτικά μέτρα με στόχο την αποκατάσταση της παραγωγικότητας των ιχθυοαποθεμάτων. Τούτο συνεπάγεται χαμηλότερους συντελεστές υπό μορφή εισροών, κεφαλαίου και εργασίας. Μια τέτοια προσαρμογή που οδηγεί σε μακροχρόνια οφέλη θα πρέπει όμως να συγκριθεί με το κόστος, τόσο βραχυπροθέσμως όσο και μακροπροθέσμως, συνέχισης της σήμερα ασκούμενης πολιτικής.

Η Επιτροπή έχει την πεποίθηση ότι η ΚΑΠ θα πρέπει να καταστεί ικανή να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει μέσω του καθορισμού ενός σαφούς πλέγματος συνεπών στόχων. Η συζήτηση για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ θα πρέπει επίσης να εστιασθεί στο σχετικό βάρος που δίδεται στους εν λόγω στόχους, και στην

ανάγκη για σαφέστερες πολιτικές επιλογές στις περιπτώσεις όπου οι στόχοι είναι αμοιβαίως ασυμβίβαστοι.

Η Επιτροπή έχει εντοπίσει τους ακόλουθους στόχους για τη μελλοντική ΚΑΠ. Αυτοί είναι :

- να καθιερωθεί υπεύθυνη και αειφόρος αλιεία η οποία διασφαλίζει υγιή ενάλια οικοσυστήματα όπου διατηρείται η ποιότητα, η ποικιλομορφία και ο βαθμός διάθεσης ενάλιων πόρων και οικοτόπων. Για το σκοπό αυτό, υπάρχει επείγουσα ανάγκη να ενισχυθεί και να βελτιωθεί η πολιτική διατήρησης, ώστε να αναστραφεί η σημερινή αρνητική πορεία πολλών αποθεμάτων.
- να συμβάλλει, μέσω ενδεδειγμένης ενέργειας διαχείρισης της αλιείας, στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που τάσσει το άρθρο 174 της Συνθήκης. Συμπληρωματικώς προς τα μέτρα της αλιευτικής πολιτικής θα πρέπει να εξετασθούν ενδεδειγμένα μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων που έχουν στο περιβάλλον άλλες δραστηριότητες του ανθρώπου, όπως οι θαλάσσιες μεταφορές, η αναζήτηση και άντληση πετρελαίου και η εκβάθυνση.
- να ενταχθούν οι ποιοτικές απαιτήσεις στην ΚΑΠ ώστε να προστατευθεί η υγεία και ασφάλεια του κοινού και των ζώων και να διασφαλισθεί ο σταθερός εφοδιασμός της ευρωπαϊκής αγοράς σε λογικές τιμές για τον καταναλωτή.
- να ευθυγραμμισθεί η δυναμικότητα του στόλου, το συντομότερο δυνατό, με το βαθμό διάθεσης και αειφορίας των πόρων.
- να προωθηθεί καλύτερη διακυβέρνηση, εγκαθιστώντας πλέον διαφανείς, υπόλογες και ευέλικτες διαδικασίες διαχείρισης και λήψης των αποφάσεων, με την συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και να διασφαλισθεί ότι αντιμετωπίζονται κατάλληλα καταστάσεις ανάγκης και τοπικής φύσεως προβλήματα διατήρησης.
- να διασφαλισθεί αποτελεσματική επιβολή των κανόνων της ΚΑΠ μέσω διαφανών διακανονισμών που εγγυώνται ισότιμη μεταχείριση σε όλα τα σημεία της Ένωσης.
- να κατοχυρωθεί ένας οικονομικά βιώσιμος και αυτόνομος τομέας αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, που μπορεί να είναι ανταγωνιστικός σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία.
- να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα της διαρθρωτικής προσαρμογής, τα οποία θα προκύψουν από ανάληψη δεσμεύσεων για αειφόρο αλιεία.
- να προωθηθεί η υπεύθυνη και ορθολογική εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στα διεθνή ύδατα και να αναπτυχθούν εταιρικά σχήματα με τρίτες χώρες κατά τρόπο που να συνάδει με την κοινοτική πολιτική ανάπτυξης.
- να βελτιωθεί η ποιότητα και ποσότητα των σχετικών δεδομένων για τη στήριξη της λήψης των αποφάσεων και να προωθηθεί η έρευνα σε πολλούς επιστημονικούς κλάδους, με την οποία θα καταστεί δυνατή η έγκαιρη απόκτηση ποιοτικών επιστημονικών πληροφοριών και συμβουλών σχετικά με την αλιεία, τα συναφή οικοσυστήματα και τους σχετικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Η δρομολόγηση μιας δημόσιας συζήτησης με βάση την παρούσα Πράσινη Βίβλο αποτελεί το πρώτο βήμα προς την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.

5. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΠ: ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ

5.1. Ενδυνάμωση και βελτίωση της πολιτικής διατήρησης

- Υλοποίηση πολυετούς και προσανατολισμένης στο οικοσύστημα διαχείρισης.
- Θέσπιση αποτελεσματικότερων τεχνικών μέτρων για την προστασία ιχθυδίων και τη μείωση των απορριπτόμενων αλιευμάτων, συμπεριλαμβανομένων πιλοτικών προγραμμάτων για μέτρα που δεν εφαρμόζονταν μέχρι τώρα, όπως απαγορεύσεις απορρίψεων.
- Ανάπτυξη ενός συστήματος παρακολούθησης της προόδου της ΚΑΠ στην πορεία προς την αειφόρο ανάπτυξη και των επιδόσεων των μηχανισμών και πολιτικών διαχείρισης έναντι δηλωμένων στόχων.
- Συνέχιση του ισχύοντος καθεστώτος πρόσβασης στο όριο της ζώνης των 6-12 μιλίων και στο Shetland Box.

Μολονότι δεν υπάρχουν λύσεις πανάκεια για τα προβλήματα διατήρησης, η σημερινή κρίσιμη κατάσταση πολλών αποθεμάτων καθιστά τώρα παρά ποτέ επείγον ζήτημα την αποτελεσματική επιβολή ολόκληρης της πανοπλίας των διατιθέμενων μέσων.

Θα πρέπει να εξετασθούν οι ακόλουθες πλέον συγκεκριμένες ενέργειες:

5.1.1. Πολυετής, πολυειδής και προσανατολισμένη στο οικοσύστημα διαχείριση

Έχει γίνει πλέον ευρέως αποδεκτή η ανάγκη κατάρτισης πολυετών σχεδίων διαχείρισης, τα οποία λαμβάνουν υπόψη την αρχή της πρόληψης. Η Επιτροπή υπέβαλλε τον Δεκέμβριο του 2000 ανακοίνωση προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της πρόληψης και τους πολυετείς μηχανισμούς καθορισμού των ΤΑC².

Μια πολυετής θεώρηση αναμένεται να βοηθήσει στο να αποφευχθούν δύο μείζονα μειονεκτήματα του ετήσιου καθορισμού των ΤΑC και των ποσοστώσεων: η αναβολή για το μέλλον της λήψης αποφάσεων για δύσκολα ζητήματα και οι απότομες αλλαγές ποσοτήτων των ΤΑC από ένα έτος στο άλλο.

Προκειμένου να υλοποιηθεί μια πολυετής θεώρηση υπάρχει ανάγκη καθορισμού σειράς πολυετών στρατηγικών για τα αποθέματα που να είναι συμβιβάσιμες με την αρχή της πρόληψης. Τέτοιες στρατηγικές διαχείρισης θα βασίζονται σε προγραμματισμένη ανάπτυξη της θνησιμότητας λόγω αλιείας στο μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (3 έως 5 έτη).

Η υλοποίηση πολυετών πλαισίων θα μπορούσε να βασισθεί σε υφιστάμενες εργασίες που έχουν αναληφθεί για τα αποθέματα που μοιραζόμαστε με τη Νορβηγία και τις

² COM(2000) 803 τελικό.

Βαλτικές χώρες, και θα πρέπει να ενταχθεί σε αυτήν η αρχή της πρόληψης. Οι μεσοπρόθεσμοι στόχοι και στρατηγικές περιβάλλοντος και οικοσυστημάτων για καίριας σημασίας είδη και οικοσυστήματα θα μπορούσαν επίσης να θεσπισθούν μέσω της καθιέρωσης ορίων για τα παρεμπίπτοντα αλιεύματα, ειδικώς για είδη καταχωρημένα στην περιβαλλοντική νομοθεσία.

Η ανάμεικτη αλιεία είναι εκείνη που επικρατεί στα κοινοτικά ύδατα και, ως εκ τούτου, ενδεχομένως να είναι προτιμότερο να γίνεται διαχείριση ομάδων αποθεμάτων για καλώς καθορισμένα είδη αλιείας. Η συγκρότηση πραγματικού καθεστώτος διαχείρισης της αλιευτικής προσπάθειας θα μπορούσε να αποτελέσει ένα από τα μέσα για την προσέγγιση της πολυειδούς διαχείρισης. Επιπλέον, υπάρχει ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης μιας προσανατολισμένης στα οικοσυστήματα προσέγγισης σε όλους τους τομείς της διαχείρισης της αλιείας, από τους πόρους έως τους καταναλωτές, ώστε να συμβάλλει στην επίτευξη αειφόρου εκμετάλλευσης των ενάλιων οικοσυστημάτων.

Στις απομακρυσμένες περιφέρειες, η κατάσταση των αλιευτικών πόρων διαφέρει από μία περιοχή στην άλλη. Τούτο ενδεχομένως να συνεπάγεται την ανάγκη λήψης μέτρων ειδικώς προσαρμοσμένων στην ιδιαίτερη κατάσταση των εν λόγω περιφερειών.

5.1.2. Τεχνικά μέτρα

Υπάρχει ανάγκη υιοθέτησης αποτελεσματικότερων κανόνων. Η εισαγωγή και προώθηση της χρήσης επιλεκτικών εργαλείων που μειώνουν ή εξαλείφουν τα παρεμπίπτοντα αλιεύματα μη στοχευόμενων ειδών και αλιευτικών μεθόδων με μειωμένο φυσικό αντίκτυπο στο περιβάλλον αναμένεται οπωσδήποτε να συμβάλλουν στη βελτίωση της σημερινής κατάστασης. Θα πρέπει επίσης τα τεχνικά μέτρα να συνεκτιμούν καλύτερα την περιβαλλοντική διάσταση. Για παράδειγμα, το κλείσιμο μιας δεδομένης αλιευτικής ζώνης και ο αποκλεισμός τυχόν αλιευτικής δραστηριότητας ενδεχομένως να είναι περιορισμένης χρήσης από πλευράς διαχείρισης της αλιείας, αλλά μπορεί να διασφαλίσει την προστασία μιας οικολογικώς ευπαθούς και σημαντικής περιοχής για μη στοχευόμενα είδη.

Υπάρχει επίσης ανάγκη διερεύνησης της χρησιμότητας μέτρων τα οποία δεν έχουν μέχρι τώρα εφαρμοσθεί, όπως απαγορεύσεις απόρριψης σε ορισμένα είδη αλιείας τα οποία είναι εύκολο να ελεγχθούν και το κλείσιμο, σε κλίμακα πραγματικού χρόνου, ορισμένων αλιευτικών πεδίων. Θα μπορούσαν να διερευνηθούν και άλλες δυνατές λύσεις, όπως η εξέταση ενός ποσοστού ειδών που αποτελούν παρεμπίπτον αλίευμα, ως μέρους των TAC, όπως γίνεται στον Οργανισμό Αλιείας Βορειοδυτικού Ατλαντικού (NAFO). Θα μπορούσαν εύκολα να δοκιμασθούν στον άξονα αυτό πιλοτικά προγράμματα.

Σχέδια ανασύστασης για την αντιμετώπιση καταστάσεων ανάγκης, όπως εκείνο που θεσπίστηκε το 2000 για το μπακαλιάρο στην Ιρλανδική Θάλασσα, χρειάζεται στο μέλλον να συμπεριλάβουν μια σημαντική συνιστώσα ειδικών τεχνικών μέτρων. Θα πρέπει επίσης να καθιερωθεί η έννοια της αποκατάστασης αποθέματος. Η αποκατάσταση αποθέματος θα μπορούσε να είναι σταδιακή, διαρκώντας σχετικά μακρά περίοδο για αποθέματα που ευρίσκονται σε κατάσταση ανεκτής ακόμη υπερεκμετάλλευσης. Ωστόσο, θα πρέπει η αποκατάσταση αποθεμάτων να είναι πολύ ριζικότερη για τα αποθέματα εκείνα που υπολείπονται πολύ από τα συντηρήσιμα επίπεδα.

Υπάρχει ανάγκη να ανοιχθεί ένας νέος διάλογος για τεχνικά μέτρα, υπό το φως της κτηθείσας εμπειρίας μέσω της εφαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας, πιλοτικών προγραμμάτων και σχεδίων αποκατάστασης. Παράλληλα, υπάρχει ανάγκη συμμετοχής των αλιέων στη διατύπωση νέων κανόνων για να διευκολυνθούν στενότεροι δεσμοί μεταξύ αλιέων και επιστημόνων και να προωθηθεί περαιτέρω η διαφάνεια των παρεχόμενων επιστημονικών συμβουλών.

5.1.3. Παρακολούθηση και εκτίμηση του πλαισίου διατήρησης και διαχείρισης

Υπάρχει ανάγκη να αναπτυχθεί σύστημα για την παρακολούθηση της προόδου της ΚΑΠ στην πορεία της αειφόρου ανάπτυξης και των επιδόσεων των μηχανισμών και πολιτικών διαχείρισης έναντι δηλωμένων στόχων.

Χρειάζεται να αναπτυχθούν κοινωνικοί, περιβαλλοντικοί και οικονομικοί δείκτες, και συναφή σημεία αναφοράς, που μπορούν να χρησιμοποιούνται για να διαπιστώνεται το πόσο πιστά επιδιώκονται οι στόχοι αυτοί και κατά πόσο επιτυγχάνεται ο ευρύτερος αντικειμενικός σκοπός της αειφόρου ανάπτυξης.

Για το σκοπό αυτό θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν εργασίες διεξαγόμενες από άλλες διεθνείς οργανώσεις όπως ο FAO ή φορείς όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος.

5.1.4. Πρόσβαση στα ύδατα και στους πόρους

5.1.4.1. Σχετική σταθερότητα

Η αρχή της σχετικής σταθερότητας έδωσε στα κράτη μέλη, από το έτος 1983 και μετά, διαβεβαιώσεις ως προς τον επιμερισμό των ποσοτώσεων, αποφεύγοντας τοιουτοτρόπως την κατ' έτος επανάληψη μιας σε πολιτικό επίπεδο συζήτησης για την κλείδα κατανομής, η οποία θα κατασττούσε ακόμη πλέον πολύπλοκη τη λήψη απόφασης για τα TAC. Η εφαρμογή των αποκαλούμενων «προτιμήσεων της Χάγης» επέτρεψε κάποιο βαθμό ελαστικότητας για την ικανοποίηση ορισμένων ιδιαίτερων αιτημάτων από ορισμένες περιοχές, μολονότι η εφαρμογή αυτή δεν επιδοκιμάστηκε από όλα τα κράτη μέλη και τους οικείους αλιείς.

Η Επιτροπή επί του παρόντος δεν διαβλέπει τυχόν βιώσιμη εναλλακτική αρχή που θα μπορούσε να επιτύχει τα ίδια αποτελέσματα. Η διαδικασία διαβουλεύσεων έδειξε ότι η άποψη αυτή επικρατεί ευρέως σε όλο τον κοινοτικό χώρο. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει ανάγκη ριζικής αναθεώρησης του υφισταμένου συστήματος.

Όταν θα έχουν αντιμετωπισθεί τα διαρθρωτικά προβλήματα του αλιευτικού τομέα και θα έχει καταστεί σταθερότερη η οικονομική του και κοινωνική κατάσταση, ενδεχομένως να καταστεί δυνατόν να επανεξετασθεί η ανάγκη διατήρησης της αρχής της σχετικής σταθερότητας και της δυνατότητας να αφεθούν οι δυνάμεις της αγοράς να λειτουργήσουν στην αλιεία, όπως και στην υπόλοιπη οικονομία της ΕΕ.

5.1.4.2. Η ζώνη των 6-έως-12-μιλίων

Οι βασικοί στόχοι του καθεστώτος της παράκτιας ζώνης των 6-έως-12-μιλίων ήσαν να προστατευθούν οι αλιευτικοί πόροι περιορίζοντας την πρόσβαση στις δραστηριότητες παράκτιας αλιείας μικρής έκτασης η οποία εν γένει ασκεί μικρότερη πίεση στα αποθέματα στις εν λόγω ζώνες οι οποίες στεγάζουν συχνά γόννο, και να προστατευθούν οι παραδοσιακές αλιευτικές δραστηριότητες των παράλιων

κοινοτήτων, βοηθώντας τοιούτοτρόπως στη διατήρηση του οικονομικού και κοινωνικού τους ιστού.

Λαμβάνοντας υπόψη την περαιτέρω υποχώρηση των περισσότερων ιχθυαποθεμάτων και τις συνεχιζόμενες δυσκολίες των εξαρτώμενων από την αλιεία περιφερειών να ωφεληθούν από τη σημερινή οικονομική ανάπτυξη, φαίνεται ότι οι στόχοι αυτοί έχουν σήμερα την ίδια σημασία όπως και το 1992, και εν γένει τυγχάνουν στήριξης σε όλο τον κοινοτικό χώρο.

Τα αιτήματα επέκτασης της παράλιας ζώνης πέραν των 12 μιλίων σε ορισμένα κράτη μέλη δεν στηρίχθηκαν από επαληθεύσιμα στοιχεία.

Η τροποποίηση του καθεστώτος των 6-έως-12-μιλίων θα ανέτρεπε την από πολύ καιρό επιτευχθείσα ισορροπία της ΚΑΠ.

5.1.4.3. Το Shetland Box και η πρόσβαση στη Βόρεια Θάλασσα

Το Shetland Box δημιουργήθηκε επειδή τα είδη ψαριών στην υπόψη περιοχή είναι βιολογικώς ευπαθή λόγω των χαρακτηριστικών εκμετάλλευσής των. Η συγκρότηση του Shetland Box διαδραμάτισε επίσης σημαντικό ρόλο στην επίτευξη αποδοχής της αποκατασταθείσας ισορροπίας μεταξύ των διαφόρων στόλων και αλιευτικών κοινοτήτων.

Οι εξελίξεις των αποθεμάτων της εν λόγω περιοχής δεν επιτρέπουν τυχόν αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας, η δε Επιτροπή θεωρεί ότι θα πρέπει να διατηρηθούν οι περιορισμοί που επιβάλλονται σήμερα στις αλιευτικές δραστηριότητες. Πάντως, απαιτούνται βελτιωμένες επιστημονικές γνωματεύσεις για πιθανές προσαρμογές.

Οι νομικοί περιορισμοί της πρόσβασης στα ύδατα της Βόρειας Θάλασσας εκπνέουν στις 31 Δεκεμβρίου 2002. Εντούτοις, επειδή η πάσης φύσεως αλιεία ειδών εμπορικού ενδιαφέροντος ρυθμίζεται από καθεστώτα ΤΑC και ποσοστώσεων, η πρόσβαση στους πόρους είναι περιορισμένη στους στόλους που κατέχουν ποσοστώσεις. Θα πρέπει να παρακολουθείται στενά η ενδεχόμενη παράνομη αλιεία.

5.2. Προώθηση της περιβαλλοντικής διάστασης της ΚΑΠ

- Πλήρης υλοποίηση των σχετικών περιβαλλοντικών μέσων, σχεδίων δράσης και στρατηγικών για την προστασία της βιοποικιλότητας και την ένταξη των απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στην ΚΑΠ.
- Έναρξη διαλόγου για την οικολογική σήμανση των αλιευτικών προϊόντων.

Υπάρχει απαίτηση ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής προστασίας στην ΚΑΠ. Η επικείμενη ανακοίνωση με τίτλο "Στοιχεία μιας στρατηγικής για την ένταξη των απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στην ΚΑΠ" περιγράφει μια ενδεδειγμένη στρατηγική για την επίτευξη της ενσωμάτωσης αυτής. Μολονότι η στρατηγική μπορεί να υλοποιηθεί με βάση την υφιστάμενη ΚΑΠ, χωρίς ανάγκη μεταρρύθμισης, η Επιτροπή πιστεύει ότι θα ήταν προτιμότερο να αξιοποιηθεί η τρέχουσα διαδικασία ανασκόπησης της ΚΑΠ για να βελτιωθεί, ενισχύοντας την ενδεδειγμένη νομική βάση, ο βαθμός απόδοσης της ανωτέρω υλοποίησης. Η νέα ΚΑΠ θα πρέπει να είναι ειδικώς προσαρμοσμένη ώστε να κερδίζει σε βαθμό απόδοσης κατά την υλοποίηση της προαναφερόμενης στρατηγικής.

Η Επιτροπή έχει επίσης την πρόθεση να δρομολογήσει διάλογο με αντικείμενο την οικολογική σήμανση των αλιευτικών προϊόντων στο εγγύς μέλλον. Οι μηχανισμοί οικολογικής σήμανσης προσφέρουν μια βασισμένη στην αγορά και στην πληροφόρηση μέθοδο προώθησης της αειφορίας στην αλιεία παρουσιάζοντας σαφέστερες επιλογές στον καταναλωτή, με βάση τις πληροφορίες για τις επιπτώσεις που έχει το προϊόν στο περιβάλλον ή για την αειφορία του αλιευτικού πόρου από τον οποίο προήλθε.

Η Επιτροπή υποστηρίζει τους στόχους των μηχανισμών οικολογικής σήμανσης στον αλιευτικό τομέα, δηλ. για την τόνωση της επίγνωσης, εκ μέρους του καταναλωτή, της περιβαλλοντικής διάστασης της αλιείας και, κατ'αυτό τον τρόπο, την ενθάρρυνση της περιβαλλοντικής ευθύνης τόσο των ιθυνόντων όσο και των αλιέων. Τούτο εντάσσεται στο αυξανόμενο ενδιαφέρον στο να συνειδητοποιήσουν περισσότερο τις περιβαλλοντικές επενέργειες της αλιείας όσοι είναι υπεύθυνοι γι'αυτήν και τη διαχείρισή της. Επομένως, θα πρέπει να ενθαρρυνθούν προαιρετικά συστήματα οικολογικής σήμανσης, να διευκολυνθεί δε η λειτουργία τους στην αγορά, με την ιδιότητα των συμπληρωματικών μέτρων ως προς την νομοθεσία, καλύπτοντας την εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων και την ασφάλεια των τροφίμων. Παραμένει πρωταρχική ευθύνη των δημόσιων αρχών η προστασία των φυσικών πόρων, αυτό όμως δεν διακυβεύεται από προαιρετικές, υπαγορευόμενες από την αγορά πρωτοβουλίες.

Θα πρέπει όμως τα συστήματα οικολογικής σήμανσης να διασφαλίζουν αντικειμενική και επαληθεύσιμη πληροφόρηση του καταναλωτή και να παρακολουθείται ορθώς η ανταπόκριση προς τους διατυπούμενους ισχυρισμούς. Υπάρχουν επίσης ορισμένες δυσκολίες που χαρακτηρίζουν ειδικώς τα αλιευτικά οικολογικά σήματα, δηλ. οι επιπτώσεις για τους μη πιστοποιημένους ιχθείς που αλιεύονται σύμφωνα με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, η επιστημονική ή τεχνική αιτιολόγηση των χρησιμοποιούμενων κριτηρίων και η ταυτοποίηση του πιστοποιημένου προϊόντος σε όλο το μήκος της αλυσίδας προώθησης στην αγορά.

Οι δημόσιες αρχές ενδεχομένως να χρειάζεται να καταρτίσουν το νομικό πλαίσιο για την προαιρετική οικολογική σήμανση ώστε να διασφαλίσουν ενδεδειγμένα κριτήρια αξιολόγησης, ανεξάρτητο έλεγχο της συμμόρφωσης και επακριβή πληροφόρηση για τον καταναλωτή. Η εποικοδομητική ανάμειξη των δημόσιων αρχών θα ενισχύσει την αξιοπιστία τέτοιων μηχανισμών και θα αυξήσει τις δυνατότητες επίτευξης των ευεργετικών συνεπειών των οικολογικών σημάτων. Πιθανώς οι δημόσιες αρχές να θέλουν να προχωρήσουν περαιτέρω με τον καθορισμό κριτηρίων αξιολόγησης προς χρήση από τα συστήματα οικολογικής σήμανσης. Το επακριβές επίπεδο και ο τύπος της ανάμειξης της δημόσιας αρχής θα αποτελέσει τον πυρήνα της μελλοντικής συζήτησης για την οικολογική σήμανση των αλιευτικών προϊόντων στους κόλπους της Κοινότητας.

5.3. Προώθηση της υγείας και ασφάλειας των έμβιων πόρων και του κοινού στον αλιευτικό τομέα για τη διασφάλιση της προστασίας του καταναλωτή

- Αντιμετώπιση του αντίκτυπου της σημερινής αναμόρφωσης της κοινοτικής νομοθεσίας τροφίμων για τα αλιευτικά προϊόντα.
- Κατοχύρωση της προστασίας του καταναλωτή έναντι των εισαγωγών από τρίτες χώρες.

Μεγάλο ποσοστό της επιστημονικής βιβλιογραφίας επιβεβαιώνει τα οφέλη που έχει για την υγεία του ανθρώπου η κατανάλωση ιχθύων που είναι πλούσια σε πολυακόρεστα λιπαρά οξέα τα οποία βοηθούν στην πρόληψη φλεγμονωδών και καρδιαγγειακών παθήσεων και στη βελτίωση της όρασης και της ανάπτυξης του νευρικού συστήματος στα παιδιά. Υπάρχουν όμως ορισμένοι κίνδυνοι για την υγεία του κοινού που συνδέονται με την εμπορία, τη μεταποίηση ή/και τη διανομή ψαριών: δηλ. μόλυνση από τοξικές χημικές ουσίες ή βαρέα μέταλλα, μικροβιολογική μόλυνση, τοξικά είδη, παρουσία παρασίτων, ισταμίνη κ.λπ. Επιπλέον, υπάρχει επίσης ο κίνδυνος εισόδου ή/και εξάπλωσης ζωικών νόσων που μπορεί να έχουν σοβαρές οικονομικές συνέπειες για την υδατοκαλλιέργεια. Ως εκ τούτου είναι ανάγκη να εφαρμόζονται οι απαιτήσεις υγιεινής της κοινοτικής νομοθεσίας ώστε να προστατεύεται η υγεία και ασφάλεια του πληθυσμού και των έμβιων πόρων.

Η ποιότητα των τροφίμων συνιστά υψηλή προτεραιότητα για την Κοινότητα, τα δε αλιευτικά προϊόντα θα επηρεαστούν, στο άμεσο μέλλον, από τη σημερινή αναμόρφωση της κοινοτικής νομοθεσίας τροφίμων, η οποία αποσκοπεί στην καθιέρωση ανώτατων προτύπων για τις τροφές. Αυτό μπορεί να οδηγήσει π.χ. στην καθιέρωση αυστηρότερων οριακών τιμών για τους παράγοντες μόλυνσης, όπως τα βαρέα μέταλλα ή οι διοξίνες.

Η ορθή εφαρμογή των κοινοτικών απαιτήσεων υγιεινής θα έχει διαφορετικές συνέπειες στον αλιευτικό τομέα. Μία από αυτές θα είναι να διαβεβαιώσει τους ευρωπαίους καταναλωτές για τον υγιεινό χαρακτήρα και την ασφάλεια των αλιευτικών προϊόντων· αυτό θα μπορούσε να αυξήσει περαιτέρω τη ζήτηση για ψάρια, σε αντίθεση με άλλες πηγές πρωτεϊνών. Αφετέρου, η ορθή εφαρμογή των απαιτήσεων υγιεινής στην αλιεία που ασκείται σε ιδιαίτερα ρυπαρές περιοχές θα μπορούσε να σημαίνει είτε αλλαγή στην αλιευτική δραστηριότητα ή, σε ελάχιστες περιπτώσεις, διακοπή της αλιείας. Τούτο θα μπορούσε επίσης να έχει αντίκτυπο στις βιομηχανίες μεταποίησης (συμπεριλαμβανομένου, π.χ. του τομέα ιχθυαλεύρων και ιχθυελαίων). Η ανάγκη για διαρθρωτική προσαρμογή που προκύπτει από την εκπλήρωση των κοινοτικών απαιτήσεων υγιεινής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στα προγράμματα των κρατών μελών για παροχή αρωγής στον κλάδο, στο πλαίσιο του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ).

Ως μείζων εισαγωγέας αλιευτικών προϊόντων, η Κοινότητα οφείλει να διασφαλίσει ότι τα προϊόντα αυτά πληρούν ισοδύναμες απαιτήσεις υγιεινής προς εκείνες που προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία. Ενδεχομένως να χρειάζεται να δοθεί περισσότερη χρηματοδοτική αρωγή στις αναπτυσσόμενες χώρες και ιδιαίτερα σε εκείνες με τις οποίες η Κοινότητα έχει συνάψει αλιευτικές συμφωνίες, ώστε να τις βοηθήσει να ικανοποιούν τις αναγκαίες απαιτήσεις για την ποιότητα των τροφίμων.

5.4. Ασκούμενη πολιτική ως προς τον στόλο

- Χάραξη μιας πλέον αποτελεσματικής πολιτικής ως προς τον στόλο, σύμφωνης με τους πολυετείς στόχους, συνεκτιμώντας την τεχνολογική πρόοδο και διασφαλίζοντας ότι οι δημόσιες ενισχύσεις δεν συμβάλλουν στην αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας.
- Θα πρέπει το νέο σύστημα να διασφαλίζει διαφάνεια και απλότητα, με στενότερο έλεγχο και επιβολή του νόμου εκ μέρους των κρατών μελών, και βαρύτερες κυρώσεις για μη συμμόρφωση.

Για το μέλλον, πρέπει να καθιερωθεί σύστημα απλούστερο και αποτελεσματικότερο από τη σήμερα ασκούμενη πολιτική από πλευράς επιπτώσεων της στην κατάσταση των πόρων. Θα πρέπει η ασκούμενη ως προς το στόλο πολιτική να αποκαταστήσει ισορροπία μεταξύ δυναμικότητας στόλου και ρυθμού εκμετάλλευσης, που να συμβιβάζεται με τους μακροπρόθεσμους στόχους διαχείρισης. Τα ποσοστά μείωσης θα πρέπει να λάβουν υπόψη ρυθμούς εκμετάλλευσης συνδεδεμένους με πολυετή ΤΑC. Τούτο θα είχε το πλεονέκτημα διασφάλισης συνέπειας μεταξύ των δύο τομέων της ασκούμενης πολιτικής. Εντούτοις, μολονότι η ιδέα αυτή είναι ελκυστική για θεωρητικούς λόγους, μπορεί να αποδειχθεί πολύπλοκη για την εφαρμογή της στην πράξη, ειδικώς για τμήματα που ασκούν ανάμεικτη αλιεία.

Για να αποκτηθεί μια αποτελεσματική πολιτική ως προς το στόλο θα πρέπει επίσης να αναγνωρισθεί ότι κάθε έτος αυξάνει η αλιευτική προσπάθεια λόγω της τεχνολογικής προόδου. Βελτιώσεις στη σχεδίαση σκαφών και αλιευτικών εργαλείων, στον εξοπλισμό εντοπισμού των σμηνών ιχθύων και στις τηλεπικοινωνίες, όλα συμβάλλουν στην αύξηση αυτή. Θα χρειαζόταν να είναι τα ποσοστά μείωσης τουλάχιστον τόσο μεγάλα ώστε να αντισταθμίζουν την επένδυση της τεχνολογικής προόδου. Στην περίπτωση όμως αλιείας με υπερεκμετάλλευση πόρων θα πρέπει να είναι πολύ υψηλότερα. Θα μπορούσε κανείς να σκεφθεί την προσαρμογή των ποσοστών μείωσης ώστε να ευνοηθούν φιλικά για το περιβάλλον εργαλεία ή αλιευτικές τεχνικές.

Είναι επίσης σαφές ότι η ασκούμενη πολιτική οφείλει να ασχοληθεί με το πρόβλημα της πλεονάζουσας δυναμικότητας ανά κράτος μέλος, αλλά οφείλει να κάνει διάκριση μεταξύ μεμονωμένων ειδών αλιείας διατηρώντας την κατάτμηση του στόλου, αλλιώς μια συνολική μείωση δυναμικότητας ενδεχομένως να απέκρυπτε αύξηση της δυναμικότητας των σκαφών που αλιεύουν τα είδη που υποβάλλονται στη μεγαλύτερη υπερεκμετάλλευση, τα οποία είναι συνήθως τα πλέον πολύτιμα από εμπορική άποψη. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με την κατάτμηση στο πλαίσιο του ΠΠΠ IV ή, αναγνωρίζοντας ότι η κατάτμηση αυτή σε ορισμένες περιπτώσεις αναπτύχθηκε μάλλον για να ελαχιστοποιηθεί η συνολική μείωση δυναμικότητας παρά για να αντιπροσωπεύει μια επακριβή υποδιαίρεση του στόλου, μια κατάτμηση με βάση σαφώς καθορισμένα κριτήρια κοινά για όλα τα κράτη μέλη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, θα μπορούσε επίσης να εξετασθεί η περιφερειακή κατάτμηση.

Το ζήτημα των στόλων που αλιεύουν σε απομακρυσμένα ύδατα χρειάζεται επίσης να εξετασθεί κατάλληλα. Τα τμήματα που συγκεντρώνουν σκάφη δραστηριοποιούμενα εκτός κοινοτικών υδάτων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο την κατάσταση των προς εκμετάλλευση αποθεμάτων, αλλά επίσης τις άλλες δεσμεύσεις που περιορίζουν την πρόσβαση, δηλ. τις αλιευτικές δυνατότητες που προσφέρονται από τρίτες χώρες και τα δικαιώματα που αποκτώνται σε περιφερειακές οργανώσεις αλιείας, όπου και τα δύο ενέχουν τον κίνδυνο να λιγοστέψουν μακροπρόθεσμα λόγω νεοεισερχομένων στην αλιεία κρατών.

Μία άλλη σημαντική καθοδηγητική αρχή είναι ότι οι δημόσιες ενισχύσεις δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να συμβάλλουν σε αύξηση της αλιευτικής προσπάθειας. Αντί γι'αυτό, στο μέτρο που οι δημόσιες ενισχύσεις χρησιμοποιούνται για την ανανέωση του στόλου, θα πρέπει να σημειώνεται καθαρή ελάττωση της αλιευτικής προσπάθειας. Στο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, τέτοιες ενισχύσεις θα πρέπει να εγκαταλειφθούν.

Τέλος, θα πρέπει να προβλεφθούν ειδικές διατάξεις υπέρ της αλιείας μικρής κλίμακας.

Οποιαδήποτε νέα πολιτική οφείλει να πληροί τις ανωτέρω περιγραφόμενες απαιτήσεις. Οι ακόλουθες δύο προσεγγίσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και ακόμη και να συνδυαστούν για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.

Η πρώτη είναι να συνεχισθεί σύστημα το οποίο τάσσει ποσοτικούς στόχους προς επίτευξη σε καθορισμένο διάστημα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Μειώσεις κατά κύριο λόγο σε επίπεδο δυναμικότητας
- Καθορισμένη από κοινού κατάτμηση του στόλου για όλα τα κράτη μέλη
- Σταθερά ποσοστά μείωσης για κάθε τύπο τμήματος απ'άκρου εις άκρο σε όλα τα κράτη μέλη.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι καθοριζόμενοι στο πλαίσιο του προγράμματος στόχοι, τα καθεστώτα “εισόδου – εξόδου” που καθιέρωσαν τα κράτη μέλη με βάση τα άρθρα 6 και 9 του κανονισμού του Συμβουλίου αριθ. 2792/99 (“Κανονισμός εφαρμογής του ΧΜΠΑ”, ΕΕ L 337 της 30.12.1999) θα μπορούσαν να προσαρμοσθούν ώστε οποτεδήποτε προστίθεται στο στόλο νέα δυναμικότητα, να αφαιρείται μια μεγαλύτερη δυναμικότητα. Το σύστημα αυτό θα μπορούσε να καταστεί περιοριστικότερο όταν χορηγούνται δημόσιες ενισχύσεις για τη ναυπήγηση ή τον εκσυγχρονισμό σκαφών. Στην περίπτωση αυτή, η είσοδος δυναμικότητας που έχει λάβει δημόσιες ενισχύσεις θα συνδεόταν με ουσιαστικά μεγαλύτερη αφαιρούμενη δυναμικότητα. Ένα επί πλέον μέσο συγκράτησης του μεγέθους του στόλου θα μπορούσε να είναι η καθιέρωση ποινής λόγω δυναμικότητας κάθε φορά που μια άδεια αποτελεί αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής.

Τα πλεονεκτήματα ενός τέτοιου συστήματος θα ήσαν η διαφάνεια και η απλότητα. Ωστόσο, θα απαιτούσε από το κράτος μέλος να αποδεχθεί στενότερα μέτρα ελέγχου και επιβολής, και βαρύτερες κυρώσεις για μη συμμόρφωση.

Η δεύτερη θεώρηση θα ήταν να εγκαταλειφθούν εντελώς οι σταθεροί στόχοι για το διάστημα έως το 2006, και αντί γι' αυτούς να δημιουργηθεί μηχανισμός στον οποίο σταδιακά και αυτόματα μειώνεται με την πάροδο του χρόνου η δυναμικότητα του στόλου. Η προσέγγιση αυτή θα απαιτούσε ενίσχυση του ανωτέρω περιγραφόμενου καθεστώτος “εισόδου – εξόδου”, ώστε να μπορεί συστηματικά να περιστέλλει με ενδεδειγμένο ρυθμό το στόλο, και θα μπορούσε επίσης να κάνει χρήση ποινών λόγω δυναμικότητας όταν οι άδειες αποτελούν αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής. Ένα πλεονέκτημα ενός τέτοιου συστήματος είναι ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός ανανέωσης του στόλου, τόσο μεγαλύτερος είναι και ο βαθμός μείωσής του, πράγμα που συμβιβάζεται με την ανάγκη αντιστάθμισης των επενεργειών της τεχνολογικής προόδου. Εκ νέου, θα μπορούσαν να προσαρμοσθούν οι αναλογίες “εισόδου-εξόδου” είτε για να συνεκτιμηθεί ο βαθμός υπερεκμετάλλευσης του πόρου ή να ευνοηθούν ορισμένοι τύποι φιλικών για το περιβάλλον αλιευτικών εργαλείων ή δραστηριοτήτων.

5.5. Βελτίωση της διακυβέρνησης στο πλαίσιο της ΚΑΠ

- Συγκρότηση περιφερειακών συμβουλευτικών επιτροπών για την ενεργότερη συμμετοχή των ενδιαφερομένων φορέων στη χάραξη πολιτικής.
- Αποκέντρωση ορισμένων διαχειριστικών ευθυνών για την αντιμετώπιση καταστάσεων τοπικών και ανάγκης.
- Προώθηση της διαφάνειας των επιστημονικών γνωματεύσεων.
- Βελτίωση της συμβατότητας της ΚΑΠ με άλλες ασκούμενες πολιτικές που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη μέσω Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ).

Η ΚΑΠ χρειάζεται να διαθέτει πλαίσιο διαχείρισης αλιείας που να είναι διαφανές, αποδοτικό συγκριτικά προς το κόστος, ευέλικτο, ικανό να ανταποκρίνεται ταχέως και αποτελεσματικά σε καταστάσεις ανάγκης και να επιτρέπει μεγαλύτερη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών.

Θα μπορούσαν να επέλθουν βελτιώσεις στους ακόλουθους τομείς:

5.5.1. Μεγαλύτερη ανάμειξη ενδιαφερόμενων φορέων

Μολονότι το σημερινό θεσμικό πλαίσιο δεν προβλέπει την επίσημη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων, είτε σε κοινοτικό είτε σε περιφερειακό επίπεδο, είναι δυνατό και επιθυμητό να προβλεφθούν νέες μορφές συμμετοχής στη φάση της χάραξης πολιτικής ως προς την ΚΑΠ πριν από τη λήψη των αποφάσεων. Η συγκρότηση δικτύου περιφερειακών συμβουλευτικών επιτροπών αλιείας θα μπορούσε, κατά την άποψη της Επιτροπής, να εντάξει περισσότερο και νωρίτερα τους ενδιαφερόμενους φορείς στις συζητήσεις για τη διαχείριση της αλιείας, ενώ παράλληλα θα διασφαλίζει ότι η διακυβέρνηση της αλιείας παραμένει συμβατή με το νομικό και θεσμικό πλαίσιο της Συνθήκης και ότι δεν θίγει τον κοινοτικό χαρακτήρα της ΚΑΠ.

Οι ανωτέρω επιτροπές θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν εθνικούς υπαλλήλους, εκπροσώπους του κλάδου, ΜΚΟ, εξειδικευμένους στην αλιεία βιολόγους και οικονομολόγους από τα κράτη μέλη με πραγματικό ενδιαφέρον για την οικεία αλιεία. Η συμμετοχή θα μπορούσε επίσης να είναι ανοικτή σε εκπροσώπους του κλάδου και υπάλληλους από άλλα κράτη μέλη. Ενώ ορισμένα μέρη ενδεχομένως να σκεφθούν ότι η παρουσία της Επιτροπής σε κάθε περιφερειακή συνάντηση πιθανώς να είναι επιθυμητή για την άσκηση καθηκόντων προεδρίας και για τη διοικητική στήριξη, ενδεχομένως να είναι δύσκολο για την Επιτροπή να αναλάβει σε κάθε περίπτωση μια τέτοια ευθύνη. Θα ήταν ως εκ τούτου αναγκαίο για τους εμπλεκόμενους φορείς να μοιράζονται τη διαχείριση του προτεινόμενου μηχανισμού.

Οι περιφερειακές επιτροπές θα μπορούσαν να συγχρηματοδοτηθούν από την Κοινότητα, τις εθνικές αρχές και τους ενδιαφερόμενους φορείς. Φαίνεται λογικό ότι θα πρέπει να αναλάβουν μέρος των δαπανών όλα τα μέρη που επωφελούνται από τη συμμετοχή στις διαβουλεύσεις.

Οι περιφερειακές επιτροπές θα μπορούσαν να καλύψουν περιφερειακές μονάδες διαχείρισης (όπως τη Βόρεια Θάλασσα) ή συγκεκριμένα προς καθορισμό αποθέματα (τα μεταναστευτικά είδη όπως ο τόνος για παράδειγμα) και να συναντώνται κατά τακτά διαστήματα. Τοιουτοτρόπως ο κλάδος θα είχε ανάμειξη στις συζητήσεις αυτές πριν διατυπωθούν από την Επιτροπή προτάσεις για μέτρα διαχείρισης.

Οι επιτροπές αυτές θα μπορούσαν να δίνουν συμβουλές στην Επιτροπή, η οποία θα τις λάμβανε δεόντως υπόψη κατά την κατάρτιση προτάσεων και αποφάσεων διαχείρισης.

5.5.2. Αποτελεσματική ικανοποίηση τοπικών αναγκών διαχείρισης και καταστάσεων ανάγκης

Προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και ο βαθμός ανταπόκρισης των μέτρων διαχείρισης, οι ευθύνες για τη θέσπιση, εντός των χωρικών υδάτων, ειδικών τοπικών μέτρων διατήρησης θα μπορούσαν σε ορισμένες περιπτώσεις να μεταβιβασθούν στα κράτη μέλη υπό προϋποθέσεις καθοριζόμενες σε κοινοτικό επίπεδο. Αυτού του είδους η νέα νομοθεσία θα μπορούσε να ορίζει τις ευθύνες των κρατών μελών και να τάσσει χρονικά όρια για τα εν λόγω μέτρα και τις λεπτομέρειες για την επανεξέτασή τους. Η Επιτροπή θα διατηρούσε το δικαίωμα πρωτοβουλίας που έχει για την θέσπιση μέτρων ανάγκης.

Ένας άλλος σημαντικός τομέας όπου θα μπορούσε να είναι χρήσιμη περαιτέρω αποκέντρωση είναι η διαχείριση της αλιείας εντός των χωρικών υδάτων. Τώρα επιτρέπεται στα κράτη μέλη να θεσπίζουν αυστηρότερα μέτρα διατήρησης σε περιοχές που τελούν υπό την κυριαρχία τους ή υπάγονται στη δικαιοδοσία τους υπό τον όρο, μεταξύ άλλων, ότι ισχύουν όχι μόνο για τους αλιείς του οικείου κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν στο μέλλον να έχουν την εξουσία θέσπισης μέτρων διατήρησης που να εφαρμόζονται σε όλα τα σκάφη τα οποία αλιεύουν στις περιοχές αυτές. Το προνόμιο αυτό θα πρέπει να περιορισθεί στην ζώνη των 12-μιλίων (ή στη ζώνη των 6-μιλίων ανάλογα με το κράτος μέλος). Θα πρέπει να προβλεφθούν κοινοτικές διασφαλίσεις με τις οποίες βεβαιώνεται ότι τα κράτη μέλη δεν κάνουν διακρίσεις, ανοικτά ή συγκεκριμένα, εναντίον των αλιέων άλλων κρατών μελών, και ότι τα θεσπιζόμενα μέτρα είναι συμβατά με εκείνα που ισχύουν εκτός των χωρικών υδάτων. Το νέο αυτό πλαίσιο θα επέτρεπε στα κράτη μέλη να ασχολούνται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα με θέματα διαχείρισης τα οποία είναι πολύ σοβαρά τόσο για την αναπαραγωγή πολλών ιχθυοποθεμάτων όσο και για τις παράλιες αλιευτικές κοινότητες στις οποίες κυριαρχεί η αλιεία μικρής κλίμακας.

5.5.3. Καλύτερη ενσωμάτωση των επιστημονικών γνωματεύσεων στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων

Είναι αναγκαία μια έγκυρη επιστημονική βάση για να υποβοηθεί τους ιθύνοντες της αλιείας και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη λήψη αποφάσεων. Η ΚΑΠ χρειάζεται συμβουλές που είναι το προϊόν πολυεπιστημονικής έρευνας η οποία καλύπτει, μεταξύ άλλων, τη βιολογία, την οικολογία και τις κοινωνικές και οικονομικές επιστήμες. Πέραν όμως της συγκρότησης των ενδεδειγμένων πλαισίων και μηχανισμών για την απόκτηση τέτοιων συμβουλών, οι ιθύνοντες χάραξης πολιτικής χρειάζεται να σκεφθούν επίσης το πώς θα γίνει άριστη χρήση των συμβουλών αυτών κατά τη διαδικασία λήψης των αποφάσεων.

Η κυκλοφορία επιστημονικών πληροφοριών εγκαίρως και η δημοσίευσή τους, παράλληλα με την τήρηση του απορρήτου όταν κρίνεται αναγκαίο, θα συμβάλλουν

στην καλύτερη λήψη αποφάσεων εκ μέρους των σχετικών αρχών και θα αυξήσουν την εμπιστοσύνη των αλιέων στη διαδικασία αυτή. Επιπλέον, θα μπορούσε να δοθεί περαιτέρω ώθηση στη διαφάνεια, διευκολύνοντας στενότερους δεσμούς μεταξύ αλιέων και επιστημόνων. Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να στηρίζει πρωτοβουλίες με τις οποίες έρχονται πλησιέστερα ενδιαφερόμενοι φορείς, η επιστημονική κοινότητα και οι ιθύνοντες χάραξης πολιτικής.

5.5.4. *Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ)*

Η ΟΔΠΖ αποτελεί διεργασία για τη βελτίωση του προγραμματισμού και της διαχείρισης παράκτιων ζωνών και για τη μείωση του επιπέδου περιπτώσεων διαμάχης μεταξύ αλιευτικών κοινοτήτων και άλλων χρηστών της παράκτιας ζώνης (συμπεριλαμβανομένης και της ξηράς και της θάλασσας) μέσω της εφαρμογής μιας σειράς αρχών στην οποία ενσωματώνεται η καλή διακυβέρνηση. Ενώ παράλληλα προωθεί την ανάμειξη ενδιαφερομένων φορέων και την ενδεδειγμένη χρήση πληροφοριών, η ΟΔΠΖ επιδιώκει το συντονισμό των διαφόρων τομεακών πολιτικών που έχουν επίπτωση στην παράκτια ζώνη. Επιπλέον, η συνολική θεώρηση την οποία προωθεί η ΟΔΠΖ απαιτεί ρητή εξέταση των επιπτώσεων που οι παράκτιες δραστηριότητες έχουν στους ενάλιους πόρους και αντιστρόφως.

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ΟΔΠΖ (COM(2000) 547), η Επιτροπή θα επιδιώξει να βελτιώσει τη συμβατότητα των πολιτικών της ΕΕ που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη, συμπεριλαμβανομένης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Η διαδικασία της ΟΔΠΖ θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθεί για τη διασφάλιση συνέπειας μεταξύ της εφαρμογής της ΚΑΠ και του πλήθους εθνικών και τοπικών πολιτικών που σχετίζονται με τη χρήση της παράκτιας ζώνης.

5.6. **Παρακολούθηση, έλεγχος και επιβολή του νόμου**

- Χρειάζεται περαιτέρω πρόοδος στο συντονισμό των εθνικών πολιτικών, στην εναρμόνιση των κυρώσεων, στη παρακολούθηση των παραβάσεων και στον ορισμό των αντίστοιχων ευθυνών των κρατών μελών και της Επιτροπής κατά την υλοποίηση συστημάτων ελέγχου που θεσπίζονται στους κόλπους περιφερειακών οργάνωσης αλιείας.
- Θα πρέπει να εξετασθεί ως επιλογή η δυνατότητα συγκρότησης ενός κοινοτικού φορέα από κοινού επιθεωρήσεων για το συντονισμό των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών και δραστηριοτήτων επιθεώρησης.

Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ προσφέρει την ευκαιρία ενδυνάμωσης των σημερινών διακανονισμών για την ικανοποίηση των αιτημάτων του αλιευτικού τομέα ως προς τη διασφάλιση ισότιμης μεταχείρισης για τον έλεγχο και την επιβολή της νομοθεσίας σε όλο τον κοινοτικό χώρο και για την πρόσδοση περισσότερης αποτελεσματικότητας στην εφαρμογή της ΚΑΠ.

Η Επιτροπή δημοσίως ανέλαβε τις ακόλουθες δεσμεύσεις στην πρόσφατη διεθνή διάσκεψη για τον έλεγχο, την παρακολούθηση και την επιτήρηση της αλιείας (Οκτώβριος 2000, Βρυξέλλες):

- Να επεξεργαστεί κώδικα συμπεριφοράς για τους επιθεωρητές και τους αλιείς, όπου αποσαφηνίζονται τα αντίστοιχα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

- Να επεξεργαστεί μια προηγούμενη «αξιολόγηση ελεγχσιμότητας» για κάθε νέα πρόταση που αφορά μέτρα διατήρησης.
- Να καταρτίσει μια διάγνωση «ελεγχσιμότητας» για όλα τα ισχύοντα μέτρα.
- Να εγκαινιάσει μια αναλυτική εκτίμηση των δαπανών ελέγχου, ώστε να εκτιμηθεί καλύτερα το πραγματικό κόστος του ελέγχου και τα απορρέοντα οφέλη.
- Να διασφαλίσει την ευρύτερη δυνατή χρησιμοποίηση και αξιοποίηση νέων τεχνολογιών για σκοπούς ελέγχου.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι περαιτέρω τομείς όπου είναι αναγκαία πρόοδος για την ενίσχυση της παρακολούθησης, του ελέγχου και της επιβολής της ΚΑΠ θα μπορούσε να είναι ο συντονισμός των εθνικών πολιτικών ελέγχου, η εναρμόνιση των επιβαλλόμενων ποινών για παράβαση των αλιευτικών κανονισμών, η αποδοχή εκ μέρους όλων των κρατών μελών των εκθέσεων επιθεώρησης που συντάσσουν κοινοτικοί και εθνικοί επιθεωρητές ως μέσο απόδειξης και διαφάνειας κατά τις συνέχειες που δίνονται στις παραβάσεις. Θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί η άριστη και αποτελεσματική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των κοινοτικών σκαφών τα οποία αλιεύουν εκτός των κοινοτικών υδάτων. Είναι επιτακτική ανάγκη να διατυπώσει συντόμως η Κοινότητα θέσεις σχετικά με την κατανομή ευθυνών μεταξύ της Κοινότητας και των εθνικών αρχών όσον αφορά τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων σε ύδατα τα οποία διαχειρίζονται περιφερειακές οργανώσεις αλιείας (ΠΟΑ).

Η δυνατότητα συγκρότησης ενός κοινοτικού φορέα από κοινού επιθεωρήσεων για το συντονισμό των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών και δραστηριοτήτων επιθεώρησης και τη συγκέντρωση των μέσων και πόρων για σκοπούς ελέγχου αποτελεί επιλογή που χρειάζεται να εξετασθεί σοβαρά. Η τροποποίηση επί το αυστηρότερο των σημερινών διαδικασιών αντιμετώπισης των παραβάσεων αναμένεται επίσης να συμβάλει στη διασφάλιση ισότιμης μεταχείρισης σε όλο το χώρο της Ένωσης. Ένα πρώτο στοιχείο στη δέσμη αυτή θα είναι η διερεύνηση τρόπων βελτίωσης του αποτρεπτικού χαρακτήρα των ποινών για τη διάπραξη παραβάσεων, συμπεριλαμβανομένων «διοικητικών» ποινών, όπως η απώλεια αλιευτικής ποσόστωσης, η αφαίρεση αδειών ή η επιστροφή της χρηματοδοτικής ενίσχυσης για σκάφη τα οποία διαπράττουν παραβάσεις των αλιευτικών κανονισμών.

5.7. Ενδυνάμωση της κοινωνικής και οικονομικής διάστασης της ΚΑΠ

- Μια νέα θεώρηση της οικονομικής διαχείρισης για τη διασφάλιση αειφόρου και οικονομικώς βιώσιμου κλάδου μέσω της επανεξέτασης του ρόλου των δημόσιων ενισχύσεων.
- Μέτρα βοήθειας προς τους πρώην αλιείς να εξεύρουν εναλλακτική απασχόληση.
- Διερεύνηση των επιπτώσεων των νέων μορφωμάτων διαχείρισης όπως η διαχείριση με βάση τα ατομικά δικαιώματα αλιείας.
- Επανεξέταση των προτεραιοτήτων για την παροχή ενισχύσεων στους τομείς της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης.

Όταν επικρατεί κατάσταση σοβαρής εξάντλησης ορισμένων από τα καίριας σημασίας κοινοτικά αποθέματα ιχθύων, πλεονάζουσας δυναμικότητας στόλου και σταθερά συρρικνούμενης απασχόλησης στην αλιεία, η Κοινότητα χρειάζεται να εξετάσει μια νέα θεώρηση της οικονομικής διαχείρισης του αλιευτικού τομέα. Ειδικότερα ο τομέας της αλίευσης θα οφείλει να αποκτήσει πολύ μικρότερο από το σημερινό του μέγεθος ώστε να είναι συντηρήσιμος, και χρειάζεται η Κοινότητα να προγραμματίσει μείζονες διαρθρωτικές προσαρμογές. Χρειάζεται επίσης να επανεξετασθούν οι προτεραιότητες για παροχή ενισχύσεων στους τομείς της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης.

Εν γένει, χρειάζονται δύο είδη μέτρων: κατά πρώτο, μέτρα που βοηθούν να διασφαλιστεί αειφόρος και οικονομικώς βιώσιμος αλιευτικός τομέας· κατά δεύτερο, μέτρα βοήθειας όσων τώρα απασχολούνται στον αλιευτικό τομέα, οι οποίοι θα χρειαστεί να ανεύρουν εναλλακτική απασχόληση. Στο τελευταίο χρειάζεται επίσης να μελετηθούν τρόποι επίλυσης του προβλήματος του μεταβιβάσιμου των δεξιοτήτων και της εμπειρίας των αλιέων σε νέες οικονομικές δραστηριότητες. Ενδέχεται να υπάρξει ανάγκη κάποιας μορφής μεταβατικής αρωγής στη διάρκεια της επανακατάρτισης για εναλλακτικά είδη απασχόλησης. Η επιλογή των μέτρων θα πρέπει να λάβει υπόψη την «εξάρτηση από την αλιεία» ορισμένων παράλιων περιφερειών σε σχέση με τη μικρής κλίμακας αλιεία με παραδοσιακά μέσα.

Σχετικά με την ειδική περίπτωση των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή έχει ήδη δεσμευθεί να καταθέσει προτάσεις και, αν κρίνεται αναγκαίο, νέα μέτρα στο πλαίσιο της ΚΑΠ προς στήριξη των εν λόγω περιοχών³.

5.7.1. *Νέα θεώρηση της οικονομικής διαχείρισης*

Μολονότι τα σημερινά προγράμματα που υποστηρίζονται από τα διαρθρωτικά ταμεία, συμπεριλαμβανομένου του ΧΜΠΑ, θα λειτουργούν έως το έτος 2006, υφίστανται περιθώρια ελαστικότητας που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ώστε να προωθηθεί ένας πλέον διατηρήσιμος και οικονομικώς αυτάρκης αλιευτικός τομέας και για να ενδυναμωθεί και διαφοροποιηθεί η οικονομική βάση των εξαρτώμενων από την αλιεία περιοχών. Θα πρέπει να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια για να διασφαλιστεί η πλέον αποτελεσματική συμβολή στην επίλυση του προβλήματος της πλεονάζουσας δυναμικότητας που αντιμετωπίζει ο κλάδος, που αποτελεί την πηγή των σημερινών δυσκολιών του.

Η επανεξέταση της σημερινής ενίσχυσης του ΧΜΠΑ θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε τρία επίπεδα:

- Βραχυπρόθεσμως, θα είναι αναγκαίο να αλλαχθούν ορισμένες διατάξεις στο ΧΜΠΑ (κανονισμός του Συμβουλίου αριθ. 2792/99) ώστε να ληφθούν υπόψη νέα και απρόβλεπτα συμβάντα που ήδη αυξάνουν την ανάγκη για διαρθρωτική προσαρμογή, όπως η καθιέρωση των σχεδίων αποκατάστασης αποθεμάτων τα οποία αποφάσισε πρόσφατα το Συμβούλιο ή η μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη μείωση των αλιευτικών δυνατοτήτων στα ύδατα τρίτων χωρών. Η εξέλιξη αυτή ενδέχεται να απαιτήσει π.χ. ουσιώδη χαλάρωση του ορίου των ενισχύσεων για την προσωρινή διακοπή λειτουργίας αλιευτικών σκαφών·

³ COM(2000) 147.

- παράλληλα, υπό το φως των ιδίων εξελίξεων, τα κράτη μέλη πιθανώς να χρειαστεί να αναθεωρήσουν τις προτεραιότητές τους για διαρθρωτικές ενισχύσεις προς τον αλιευτικό στόλο, π.χ. μειώνοντας το μερίδιο των ενισχύσεων για τον εκσυγχρονισμό ή τη ναυπήγηση αλιευτικών σκαφών και αυξάνοντας το μερίδιο των ενισχύσεων για να αναστολή δραστηριότητας ή παροπλισμό·
- τέλος, πιθανώς να είναι αναγκαίο για την Κοινότητα να εξετάσει κατά πόσο και υπό ποιους όρους θα μπορούσαν σταδιακά να καταργηθούν οι επενδυτικές ενισχύσεις για τον αλιευτικό στόλο, ώστε να εξαλειφθούν οι αρνητικές επενέργειες στην αλιευτική ικανότητα, και να αλλάξουν κατεύθυνση οι κοινοτικές ενισχύσεις ώστε να εστιάζονται αποκλειστικώς στην περαιτέρω μείωση του στόλου εφαρμόζοντας, π.χ. μια «εφάπαξ» ενίσχυση για απόσυρση υπό ελκυστικότερους οικονομικούς όρους.

Λόγω της σημασίας της για την απασχόληση, ιδιαίτερα σε τοπικές περιοχές με ελάχιστες εναλλακτικές ευκαιρίες, και επειδή έχει, αν της γίνει ορθή διαχείριση, χαμηλότερο αντίκτυπο στους όρους, η μικρής κλίμακας αλιεία με παραδοσιακά μέσα πιθανώς να χρειάζεται να εξαιρεθεί από τη γενική αυτή θεώρηση. Η αλιεία του είδους αυτού θα μπορούσε να είναι αποδέκτης ειδικού προγράμματος ενίσχυσης της αλιείας, υπαγόμενη σε σαφείς προϋποθέσεις για επιλεξιμότητα, συμπεριλαμβανομένων κοινών ορισμών της «μικρής κλίμακας» αλιευτικής δραστηριότητας και της «εξάρτησης από την αλιεία» μιας παράκτιας ζώνης, και με περιορισμένο αντίκτυπο στον ανταγωνισμό μεταξύ των στόλων των κρατών μελών.

Παράλληλα με την επανεξέταση αυτή, σε κοινοτικό επίπεδο, των ενισχύσεων σε κεφαλαιουχικές επενδύσεις, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν επίσης να κάνουν χρήση των περιθωρίων ελαστικότητας στο πλαίσιο υφισταμένων περιφερειακών προγραμμάτων και προγραμμάτων για τους ανθρώπινους πόρους τα οποία υποστηρίζονται από τα διαρθρωτικά ταμεία για την περίοδο 2000-2006, ώστε να ενισχυθούν τα μέτρα που αντιμετωπίζουν τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο της αναπόφευκτης περαιτέρω συρρίκνωσης του κοινοτικού αλιευτικού στόλου και για να βοηθήσουν όσους απασχολούνται στην αλιεία να προσαρμοστούν στην αλλαγή του τομέα και, όπου κρίνεται αναγκαίο, να ανεύρουν εναλλακτική απασχόληση. Οποιαδήποτε προσαρμογή θα οφείλει να διενεργηθεί εντός του πλαισίου των υφισταμένων προγραμμάτων και χρηματοδοτικών κονδυλίων. Επιπλέον, η ενδιάμεση ανασκόπηση των διαρθρωτικών ταμείων που προβλέπεται για το έτος 2003, και η κατανομή του αποθεματικού επιδόσεων το οποίο φυλάσσεται κατά μέρος εν αναμονή του αποτελέσματος των ενδιάμεσων αξιολογήσεων, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως ευκαιρία για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού.

Όπως αναγράφεται στη Δεύτερη Έκθεση για τη Συνοχή⁴, την οποία παρουσίασε η Επιτροπή, οι περιοχές που μπορεί να απολαύουν μελλοντικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο των πολιτικών συνοχής περιλαμβάνουν νησιά και απομακρυσμένες περιφέρειες όπου ο αλιευτικός τομέας κατά παράδοση αποτελεί σημαντικό τμήμα του οικονομικού ιστού. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, το ΧΜΠΑ θα μπορούσε να πραγματοποιήσει σημαντική συμβολή σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα διαρθρωτικά ταμεία.

Θα πρέπει επίσης η Κοινότητα να αρχίσει να διερευνά τις επιπτώσεις των μορφωμάτων διαχείρισης τα οποία δεν χρησιμοποιούνται ακόμη ευρέως στην Ευρώπη, όπως:

- συστήματα βασιζόμενα στην αγορά για την κατανομή ποσοστώσεων, όπως ατομικές μεταβιβάσιμες ποσοστώσεις και δημοπρασίες, οι οποίες διαμορφώνουν μια αγορά για αλιευτικά δικαιώματα και πιθανώς αυξάνουν το ενδιαφέρον των κατόχων δικαιωμάτων για τη μακροπρόθεσμη αειφορία της αλιείας·
- συστήματα «συνδιαχείρισης»·
- τέλη πρόσβασης για το δικαίωμα αλίευσης, τουλάχιστον σε ορισμένα τμήματα του κοινοτικού στόλου.

Τέτοιοι μηχανισμοί θα μπορούσαν, σε ορισμένες περιστάσεις, να διαδραματίσουν σημαντικό συμπληρωματικό ρόλο στη διαχείριση της κοινοτικής αλιείας. Η Επιτροπή θα πρότεινε να συντονίσει μια ανταλλαγή απόψεων με τα κράτη μέλη επί των ανωτέρω θεμάτων, ίσως με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων από τρίτες χώρες, όποτε κριθεί αναγκαίο, με σκοπό τη σύνταξη έκθεσης προς τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα επί του ζητήματος αυτού το συντομότερο δυνατό και το αργότερο το έτος 2003.

Θα πρέπει επίσης να εξετασθούν οι επιπτώσεις των νέων αυτών μορφωμάτων για ορισμένες αρχές όπως αυτή της σχετικής σταθερότητας.

5.7.2. *Νέες προτεραιότητες για τη στήριξη της υδατοκαλλιέργειας*

Οι σχέσεις υδατοκαλλιέργειας και περιβάλλοντος είναι εξαιρετικά σημαντικές. Η υιοθέτηση αειφόρων πρακτικών ιχθυοτροφίας πρέπει να επιτυγχάνεται παράλληλα με τις επιτακτικές ανάγκες των υγειονομικών και ποιοτικών προδιαγραφών για τα προϊόντα. Το σχέδιο δράσης για τη βιοποικιλότητα στην αλιεία και στην υδατοκαλλιέργεια αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη της επιδίωξης αυτής. Το σχέδιο αναμένεται να προβλέπει σειρά ενεργειών οι οποίες σχετίζονται με την ελάττωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπως ενέργειες περιορισμού των δυνητικών προβλημάτων που ανακύπτουν από την εισαγωγή νέων ειδών και για την κατοχύρωση της υγείας των εκτρεφόμενων ειδών. Οι ενέργειες αυτές χρειάζεται να συμπληρώνονται από ερευνητικές εργασίες που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια.

Η αγορά θα πρέπει να είναι η κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας. Η παραγωγή και ζήτηση ευρίσκονται σήμερα σε λεπτή ισορροπία και δεν θα πρέπει να ενθαρρυνθεί τυχόν αύξηση της παραγωγής καθ' υπέρβαση της πιθανής εξέλιξης της ζήτησης. Κατά τη δεκαετία του 1980, η υδατοκαλλιέργεια (και ειδικότερα στη θάλασσα) ήταν ακόμη ουσιαστικά μια δραστηριότητα υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου. Σήμερα δεν υφίστανται πλέον οι κίνδυνοι αυτοί για ορισμένα εκτρεφόμενα σε ιχθυοτροφεία είδη. Ως εκ τούτου είναι συζητήσιμο κατά πόσο η Κοινότητα θα πρέπει να εξακολουθήσει να επιδοτεί επενδύσεις εκ μέρους ιδιωτικών εταιρειών σε παραγωγική δυναμικότητα ειδών όπου η αγορά ευρίσκεται πλησίον του κορεσμού.

Η παρέμβαση των δημόσιων αρχών υπέρ της υδατοκαλλιέργειας θα πρέπει στο μέλλον να καλύπτει μέτρα διαφορετικά από τις ενισχύσεις στις επενδύσεις που αυξάνουν την παραγωγή ειδών για τα οποία η αγορά ευρίσκεται πλησίον του

κορεσμού, καλύπτοντας δαπάνες όπως κατάρτιση, έλεγχος, έρευνα και ανάπτυξη (ιδιαίτερα για νέα είδη ψαριών), επεξεργασία λυμάτων, εκρίζωση ασθενειών κλπ. Από το έτος 2000 έχει διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του ΧΜΠΑ ώστε να περιλάβει την πλειονότητα του είδους αυτού ενισχύσεων. Θα πρέπει οι δημόσιες ενισχύσεις να διατίθενται ειδικότερα στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης «καθαρών» τεχνολογιών.

5.7.3. Προώθηση του κλάδου μεταποίησης

Σε ορισμένες περιοχές, ο κλάδος μεταποίησης ιχθύων συνιστά αξιόλογο τμήμα πλέον επιλεκτικής και τοπικής οικονομικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα από άποψη θέσεων εργασίας. Παράλληλα με την εκθειαζόμενη προσέγγιση για ενισχύσεις προς τον αλιευτικό στόλο, η ασκούμενη από την ΕΕ πολιτική για τον κλάδο θα πρέπει να είναι πιο επιλεκτική και να εστιάζεται γεωγραφικώς με βάση τα κριτήρια της πολιτικής για την οικονομική και κοινωνική συνοχή, και θα μπορούσε κυρίως να στραφεί στη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που ευρίσκονται σε περιοχές οι οποίες εξαρτώνται περισσότερο από τις αλιευτικές δραστηριότητες.

Η κατάστρωση μιας κατάλληλης στρατηγικής για τον κλάδο μεταποίησης εμποδίζεται όμως από την έλλειψη αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων ως προς τη διάρθρωση, την παραγωγή και την οικονομική κατάσταση του τομέα. Τα κράτη μέλη είναι άκρως απρόθυμα να δώσουν τις σχετικές πληροφορίες· ο προσφάτως εκδοθείς κανονισμός του Συμβουλίου σχετικά με τη συγκέντρωση δεδομένων για την ΚΑΠ δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να δίνουν δεδομένα για τον κλάδο μεταποίησης, έως το έτος 2006.

5.7.4. Αντιμετώπιση άλλων κοινωνικών ζητημάτων

Πέρα από την παροχή διατηρήσιμης απασχόλησης στον αλιευτικό τομέα και την υποβοήθηση της επαγγελματικής στροφής των αλιεργατών σε άλλες ειδικότητες, όπου κρίνεται αναγκαίο, η Κοινότητα εξακολουθεί να έχει ανάγκη πραγμάτευσης και άλλων κοινωνικών ζητημάτων, όπως η βελτίωση της φυσικής ασφάλειας των αλιευτικών σκαφών και η κανονιστική ρύθμιση των συνθηκών εργασίας στον κλάδο, συμπεριλαμβανομένου του ωραρίου, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι για την ασφάλεια. Οι προβληματισμοί αυτοί ισχύουν επίσης και για τα αλιευτικά σκάφη της ΕΕ που αναπτύσσουν δραστηριότητα εκτός των κοινοτικών υδάτων, στα οποία σοβαρό ποσοστό του πληρώματος πιθανώς να μην είναι πολίτες της ΕΕ. Θα πρέπει να διασφαλίζεται πλήρης συμμόρφωση προς την κοινοτική νομοθεσία για τις συνθήκες εργασίας. Η Κοινότητα έχει επίσης το μέλημα της διασφάλισης της αναγνώρισης και ενδυνάμωσης του ουσιώδους ρόλου που διαδραματίζουν οι γυναίκες στον αλιευτικό τομέα.

5.8. Εξωτερικές σχέσεις

- Συμβολή στη βελτίωση της παγκόσμιας διακυβέρνησης των σχετικών με την αλιεία θεμάτων μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής του σημερινού διεθνούς νομικού πλαισίου και της ενδυνάμωσης και προώθησης των μηχανισμών περιφερειακής συνεργασίας.
- Ανάπτυξη της φιλοσοφίας της εταιρικής σχέσης με τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Έργο της Κοινότητας είναι να διασφαλίσει υπεύθυνη αλιεία και να συμβιβάσει αντικρουόμενα ενίοτε συμφέροντα. Θα πρέπει η Κοινότητα να ενεργεί μόνο όταν υπάρχει πραγματικό συμφέρον για τον κοινοτικό αλιευτικό κλάδο, ιδιαίτερα όταν υπάρχει πραγματική παρουσία στόλου για την εκμετάλλευση αλιευτικών πόρων, και προκειμένου να προτείνονται και στηρίζονται πρωτοβουλίες σε διεθνή βήματα για την προώθηση της υπεύθυνης αλιείας.

Η διασφάλιση πρόσβασης για τον κοινοτικό στόλο στα πλεονάζοντα αποθέματα της ΑΟΖ (Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών) τρίτων χωρών παραμένει στόχος της κοινοτικής εξωτερικής πολιτικής ως προς την αλιεία. Ωστόσο, ο στόχος αυτός θα πρέπει να επιτυγχάνεται κατά τρόπο συνάδοντα με άλλους στόχους, όπως τις πολιτικές περιβάλλοντος και ανάπτυξης, και να είναι συμβατός με τη θεμελιώδη αποστολή της ΚΑΠ, δηλαδή τη διασφάλιση της αειφορίας των αλιευτικών πόρων. Μια τέτοια θεώρηση θα ενισχύσει τη συμβολή της Κοινότητας στην ανάπτυξη υπεύθυνης και αειφόρου αλιείας ανοικτής θάλασσας και στα ύδατα που υπάγονται στη δικαιοδοσία των εταίρων της παράλιων κρατών, σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της. Θα πρέπει επίσης να επιδιώκεται κατά τρόπο που να ενθαρρύνει την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των εμπλεκόμενων συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών.

Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, υπάρχει επίσης ευρωπαϊκό ενδιαφέρον για την ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών εταιρειών και άλλων ιδιωτικών εταίρων σε αναπτυσσόμενες χώρες. Η νέα εξωτερική διάσταση της ΚΑΠ πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη βελτιώσεις στην εσωτερική διάσταση της ασκούμενης πολιτικής, όπως η εφαρμογή περιβαλλοντικών μέσων, αποτελεσματικότερων τεχνικών μέτρων, πολυετών και πολυειδικών προσεγγίσεων, ενίσχυσης της έρευνας και του ελέγχου και μεγαλύτερης συμμετοχής των παραγόντων που διακυβεύουν συμφέροντα.

Τέλος, οι επενδύσεις στη δημιουργία και ενδυνάμωση της ερευνητικής ικανότητας των εταίρων χωρών και περιφερειών, ιδιαίτερα εκεί όπου η Ένωση έχει συμφέροντα για την αειφόρο διαχείριση των ενάλιων πόρων και των σχετικών οικοσυστημάτων, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συνέπεια μεταξύ των διαφόρων τομέων άσκησης πολιτικής. Θα είναι ανάγκη να δημιουργηθεί μια δομή που να παρέχει επιστημονικές συμβουλές για την κατάσταση των πόρων στις χώρες εταίρους.

5.8.1. Πολυμερής συνεργασία

Θα πρέπει η ΕΚ να πρωτοστατήσει στις προσπάθειες που καταβάλλει η διεθνής κοινότητα για βελτίωση της παγκόσμιας διακυβέρνησης σχετικά με τη διατήρηση και αειφόρο χρήση των ενάλιων έμβιων πόρων στην ανοικτή θάλασσα. Η επικύρωση και πλήρης εφαρμογή των πάσης φύσεως σχετικών διεθνών συμβάσεων από τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό κρατών πρέπει να ενθαρρυνθεί με έμφαση.

Είναι αναγκαίο να επικυρωθεί εσπευσμένως εκ μέρους της Κοινότητας η συμφωνία των ΗΕ για τα αλληλοεπικαλυπτόμενα ιχθυαποθέματα και τα αποθέματα άκρως μεταναστευτικών ιχθύων (UNFA) ώστε η Κοινότητα να μπορεί να ενεργεί με αξιοπιστία στα διάφορα διεθνή βήματα.

Θα πρέπει η ΕΚ να εξακολουθήσει να προωθεί τη διεθνή συνεργασία, να συμβάλλει στην ενδυνάμωση των περιφερειακών οργανώσεων αλιείας, όπως απαιτείται από τη σύμβαση για το δίκαιο της θαλάσσης και την UNFA, και να στηρίζει προσπάθειες

για την καταπολέμηση της παράνομης, λαθραίας και μη υπαγόμενης σε ρυθμίσεις αλιείας στην ανοικτή θάλασσα.

Η δέσμευση της Κοινότητας για αειφόρο αλιεία στην ανοικτή θάλασσα αναμένεται να ωφελήσει τους κοινοτικούς στόλους που επιθυμούν να αξιοποιήσουν αλιευτικούς πόρους εκτός των κοινοτικών υδάτων και παράλληλα να συμβάλει σε άλλους στόχους, όπως εκείνους που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη της συνεργασίας και την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Η Κοινότητα οφείλει επίσης να λάβει υπόψη τα συμφέροντα των αναδυόμενων και αναπτυσσόμενων αλιευτικών εθνών μέσω πλέον ισότιμης κατανομής των αλιευτικών πόρων, των οποίων η φθίνουσα πορεία όχι μόνο οξύνει το πρόβλημα, αλλά επίσης περιορίζει τις δυνατές λύσεις.

Θα πρέπει να ταχθούν ορισμένες προτεραιότητες για τη διεθνή δράση της Κοινότητας. Αυτές συνοψίζονται στις εξής:

- προώθηση, όποτε καθίσταται δυνατό, περιφερειακών αλιευτικών συμφωνιών οι οποίες παρουσιάζουν το πλεονέκτημα να πραγματεύονται καλύτερα την περιφερειακή πτυχή του πόρου, μπορούν να στηρίξουν μια πραγματική περιφερειακή αλιευτική συνεργασία μεταξύ τρίτων χωρών και μπορούν να διευκολύνουν την παρακολούθηση και τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων·
- προώθηση της ορθολογικής εκμετάλλευσης των πόρων στην ανοικτή θάλασσα, συμπεριλαμβανομένης της καθιέρωσης των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των νεοεισερχόμενων, μέσω του ορισμού μηχανισμών για την κατανομή δικαιωμάτων πρόσβασης εντός του πλαισίου των περιφερειακών οργανώσεων ή αλιευτικών διακανονισμών·
- συμβολή στην εφαρμογή της αρχής της πρόληψης, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος·
- εντατικοποίηση της καταπολέμησης της παράνομης, λαθραίας και μη υπαγόμενης σε ρυθμίσεις αλιείας, και ιδιαίτερα της αμέλειας που επιδεικνύουν οι αρχές επιβολής του νόμου σε ορισμένα κράτη έναντι των σκαφών που φέρουν τη σημαία τους και των υπηκόων της χώρας τους οι οποίοι παραβιάζουν τους κανόνες. Για να επιτευχθεί αυτό απαιτείται η ενδυνάμωση της παρακολούθησης και του ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων, όχι μόνο στην ανοικτή θάλασσα και στα ύδατα των τρίτων χωρών που έχουν συνάψει αλιευτική συμφωνία με την Κοινότητα, αλλά επίσης και στους λιμένες. Η χρήση μέτρων σχετιζόμενων με το εμπόριο, στο πλαίσιο των περιφερειακών οργανώσεων αλιείας, θα πρέπει επίσης να εξετασθεί σε συνδυασμό με ελέγχους εκ μέρους του κράτους της σημαίας και του κράτους του λιμένα·
- απόδοση κατά προτεραιότητα προσοχής στην εργασία εκείνων των περιφερειακών οργανισμών που διαχειρίζονται πόρους τους οποίους μοιράζεται η Κοινότητα·
- καλλιέργεια συνεργασίας με αναπτυσσόμενα κράτη στο επίπεδο των περιφερειακών και υποπεριφερειακών οργανώσεων αλιείας, για τη διευκόλυνση

και ενθάρρυνση της πραγματικής συμμετοχής των κρατών αυτών στις ανωτέρω οργανώσεις.

5.8.2. Διμερής συνεργασία

Οι διμερείς σχέσεις της Κοινότητας πρέπει να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες περιστάσεις. Οι αλιευτικές συμφωνίες θα πρέπει από τώρα και στο εξής να καταστούν ικανές να εκπληρώνουν τις απαιτήσεις των αναπτυσσόμενων κρατών και τις θεμιτές φιλοδοξίες τους για ανάπτυξη δικού τους αλιευτικού κλάδου.

Θα πρέπει να τονισθεί ότι οι διμερείς συμφωνίες της Κοινότητας προσφέρουν καλύτερες εγγυήσεις υπεύθυνης αλιείας απ'ότι ιδιωτικοί διακανονισμοί. Πάντως, πρέπει να συντελεσθεί ουσιώδης πρόοδος, ιδιαίτερα όσον αφορά την εφαρμογή των εν λόγω συμφωνιών και την ικανότητά τους να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των αλιευτικών πολιτικών που ασκούν αναπτυσσόμενα παράλια κράτη.

Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να αποτελεί φιλοδοξία της Κοινότητας να οικοδομήσει με εταίρους παράλια κράτη ένα πλαίσιο αειφόρου αλιείας, όπου έχουν θετικό ρόλο να διαδραματίσουν τα κοινοτικά συμφέροντα, συμπεριλαμβανομένων, αν είναι δυνατόν, αλιευτικών δυνατοτήτων για τα κοινοτικά σκάφη.

Οι κοινοτικές αλιευτικές συμφωνίες θα πρέπει να εντάσσουν τις σχετικές πτυχές από άλλες κοινοτικές πολιτικές, ενώ θα καταστούν ο αναπτυξιακός φορέας για ορθολογική και υπεύθυνη χρησιμοποίηση των αλιευτικών πόρων που ευρίσκονται σε ύδατα υπαγόμενα στη δικαιοδοσία αναπτυσσόμενων παράλιων κρατών. Ως προς αυτό, η Συνθήκη σαφώς ορίζει ότι η ΚΑΠ θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους στόχους της κοινοτικής πολιτικής για την ανάπτυξη.

Οι αλιευτικές συμφωνίες με αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να αρθρωθούν με τις στρατηγικές αναπτυξιακής συνεργασίας που έχουν καθιερωθεί μεταξύ της Κοινότητας και της τρίτης χώρας εταίρου και να συμβάλλουν στην εκπλήρωση των στόχων των στρατηγικών αυτών. Επιπλέον, οι συμφωνίες αυτές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ποικιλομορφία που χαρακτηρίζει την κατάσταση των αλιευτικών κλάδων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα να γίνει εκτίμηση του αποκομιζόμενου οφέλους από τη σχετική επένδυση, η αλιευτική συμφωνία θα πρέπει να χωρίζει σαφώς την αλιεία από το αναπτυξιακό τμήμα.

Υπάρχουν, πολιτικές, θεσμικές και κοινωνικοοικονομικές διαφορές μεταξύ της σχέσης της Κοινότητας με τις χώρες ΑΚΕ και, γενικότερα, με τις αναπτυσσόμενες χώρες αφενός, και τις χώρες της Βόρειας Ευρώπης και της Βαλτικής αφετέρου. Τούτο οφείλεται κυρίως στην προφανή έλλειψη πολιτικής, θεσμικής και κοινωνικοοικονομικής ισορροπίας. Θα ήταν ενδεδειγμένο να καθιερωθεί διττή προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη το επίπεδο ανάπτυξης των εταίρων μας στα αλιευτικά ζητήματα.

Οι αλιευτικές συμφωνίες με τις χώρες της Βόρειας Ευρώπης και της Βαλτικής οφείλουν να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγματεύσεων με σκοπό την διαμόρφωση σταθερού κανονιστικού πλαισίου που να καθορίζει τους όρους πρόσβασης σε ισότιμη και, αν είναι δυνατό, σε πολυετή βάση που να εδραιώνει την παρουσία του κοινοτικού στόλου στα ανωτέρω ύδατα. Θα πρέπει να εξετασθεί η επέκταση της υποχρέωσης, η οποία υφίσταται ήδη σε ορισμένες συμφωνίες, για

χρηματοδοτική συμβολή εκ μέρους των πλοιοκτητών που απολαύουν αλιευτικών δικαιωμάτων τα οποία έχουν αποκτηθεί μέσω συμφωνιών συνεπαγόμενων κοινοτική χρηματοδοτική αντιστάθμιση.

Θα πρέπει η Κοινότητα να αναπτύξει συμφωνίες εταιρικών σχέσεων στον αλιευτικό τομέα με τα αναπτυσσόμενα παράλια κράτη, με σκοπό όχι μόνο να διασφαλίσει πρόσβαση του κοινοτικού στόλου στους πλεονάζοντες πόρους, αλλά επίσης να συμβάλλει στην διαμόρφωση πλαισίου για διάλογο με αντικείμενο την πολιτική και για υπεύθυνη και αειφόρο αλιεία. Αυτά θα πρέπει να συμβιβάζονται με την πιθανή ανάπτυξη του αλιευτικού κλάδου των παράλιων κρατών και των εθνικών αλιευτικών πολιτικών τους, και θα πρέπει να βασίζεται σε συμβατική και πολυετή βάση. Η συμφωνία εταιρικού σχήματος Cotoπου αποτελεί σημαντικό βήμα στην κοινοτική πολιτική αναπτυξιακής συνεργασίας σε σχέση με τη σύμβαση του Lome, στο ότι προσδιορίζει νέες κύριες αρχές και τάσσει νέες προτεραιότητες, ιδιαίτερα σχετικά με την μείωση της φτώχειας⁵.

Θα μπορούσαν να επεκταθούν ευρύτερα οι ακόλουθες ειδικότερες δράσεις που ήδη προβλέπονται σε πολλές υφιστάμενες αλιευτικές συμφωνίες:

- Ενδυνάμωση του διαλόγου για τομεακή πολιτική, προσφέροντας τεχνική βοήθεια για τη διατύπωση τομεακών πολιτικών, υποστηρίζοντας τη δημιουργία επαγγελματικών οργανώσεων, συμβάλλοντας στην ενδυνάμωση θεσμικών και διοικητικών ικανοτήτων και στην υλοποίηση υγιών πρακτικών διαχείρισης, και υποστηρίζοντας τη δρομολόγηση και παγίωση της περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας·
- Συμβολή στην υπεύθυνη αλιεία, προωθώντας τη συνεργασία στην έρευνα, την εκτίμηση αποθεμάτων, την παρακολούθηση και την επιτήρηση, εντείνοντας τον αγώνα κατά της παράνομης αλιείας, εφαρμόζοντας μέτρα για την αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και για την ελαχιστοποίηση σπάταλων πρακτικών σε όλο το εύρος του αλιευτικού τομέα·
- Συμβολή στην ανάπτυξη αειφόρου αλιείας των εταίρων παράλιων κρατών με τη στήριξη της ανάπτυξης και εφαρμογής χρηματοδοτικών μέσων για την κάλυψη των διαφόρων αναγκών του τομέα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανακύπτουν στο πλαίσιο ιδιωτικών εταιρικών σχημάτων με κοινοτικούς επιχειρηματίες· συμβάλλοντας στην ανάπτυξη τοπικών κοινοτήτων ασχολούμενων με αλιεία μικρής κλίμακας και στη βελτίωση τοπικής λιμενικής υποδομής· στηρίζοντας την ανάπτυξη και κατάρτιση τοπικών ανθρώπινων πόρων – συμπεριλαμβανομένων πιθανών πρωτοβουλιών για γυναίκες – και προωθώντας δράσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας και της ποιότητας των τοπικών αλιευτικών προϊόντων.

⁵

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Αλιεία και μείωση της φτώχειας, COM(2000) 724 τελικό.

5.9. Μεσογειακή αλιεία

- Προώθηση της ένταξης της Μεσογείου στην ΚΑΠ μέσω της βελτίωσης των επιστημονικών γνωματεύσεων, της ανασκόπησης του κανονισμού τεχνικών μέτρων αριθ. 1626/94 και της ενδυνάμωσης του ελέγχου και της επιβολής του νόμου.
- Εκ νέου καταβολή προσπάθειών για την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας.

Η ανάλυση της κατάστασης στη Μεσόγειο θάλασσα δείχνει ότι υπάρχει ανάγκη να δοθεί νέα πολιτική ώθηση στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική στην εν λόγω περιοχή. Θα πρέπει η Μεσόγειος να ενταχθεί πλήρως στην ΚΑΠ, με τις αναγκαίες προσαρμογές για να ληφθούν υπόψη οι ειδικές συνθήκες της αλιείας στην περιοχή. Ο βασικός στόχος πρέπει να είναι ο ίδιος όπως και στα άλλα ύδατα: η εγγύηση συντηρήσιμων αλιευτικών δραστηριοτήτων στα κοινοτικά ύδατα και στην ανοικτή θάλασσα.

Προκειμένου να διασφαλισθεί αειφόρος αλιεία, οι ακόλουθες πλευρές οφείλουν να ενσωματωθούν στη μελλοντική πολιτική για τη Μεσογειακή αλιεία:

- Η ορθολογική διαχείριση της αλιείας χρειάζεται να βασίζεται σε ορθές και έγκαιρες επιστημονικές γνωματεύσεις. Στο πεδίο αυτό θα έχει τεράστια σημασία η ενίσχυση του Γενικού Συμβουλίου Μεσογειακής Αλιείας (GFCM) και των βοηθητικών του οργάνων, σε συνδυασμό με το νέο κοινοτικό πλαίσιο για την συγκέντρωση δεδομένων.
- Θα πρέπει ο κανονισμός αριθ. 1626/94 να επανεξετασθεί υπό το φως της εμπειρίας του παρελθόντος, με σκοπό τον εντοπισμό θεμάτων προτεραιότητας τα οποία απαιτούν λύσεις σε κοινοτική βάση. Θα πρέπει η κοινοτική δράση να εστιασθεί σε εκείνες τις περιφέρειες όπου εκδηλώνεται μεγαλύτερος ανταγωνισμός και δυνητικές διαμάχες μεταξύ αλιέων διαφορετικού τόπου προέλευσης. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να οργανωθούν περιφερειακές ομάδες εργασίας με την συμμετοχή των ενδιαφερομένων φορέων, καθώς και ειδικές συσκέψεις της Επιστημονικής, Τεχνικής και Οικονομικής Επιτροπής για την Αλιεία.
- λόγω της πολλαπλούς χρήσης των παραθαλάσσιων περιοχών και της ιδιαίτερης πίεσης που ασκείται σε παράλιες περιφέρειες της Μεσογείου, υφίσταται αυξημένη ανάγκη εστίασης στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών ως βασικού εργαλείου όχι μόνο για την προστασία και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, αλλά επίσης και για την αρμονική ενσωμάτωσή τους με τις περιβαλλοντικές συνιστώσες και με τις άλλες χρήσεις από τον άνθρωπο⁶.
- θα πρέπει να ενδυναμωθεί ο έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων ώστε να διασφαλισθεί ότι όσοι τηρούν τους κανόνες δεν «ζημιώνονται» από την αναποτελεσματικότητα ενός καθεστώτος που επιτρέπει σε ορισμένους αλιείς να παραβιάζουν ατιμωρητί τους κανόνες.

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών: Μια στρατηγική για την Ευρώπη, COM(2000) 547.

Θα πρέπει παράλληλα η Κοινότητα να ενεργήσει επίσης στο εξωτερικό επίπεδο:

- θα πρέπει να εξακολουθήσει να δίδεται προτεραιότητα στην ενδυνάμωση της πολυμερούς συνεργασίας και ιδιαίτερα στη βελτίωση του GFCM. Προκειμένου να δοθεί η αναγκαία πολιτική ώθηση, θα πρέπει η Κοινότητα να εξετάσει τη συγκρότηση forum σε υπουργικό επίπεδο, το οποίο θα δώσει τις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για την άσκηση μιας πολιτικής για τη Μεσογειακή αλιεία. Ένα τέτοιο forum θα μπορούσε να λάβει τη μορφή διάσκεψης των υπουργών αλιείας των διαβρεχόμενων από την Μεσόγειο κρατών, η οποία θα συγκαλείται κατά διαστήματα. Προτεραιότητα για το forum αυτό θα ήταν η συζήτηση της παρακολούθησης και του ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων στην ανοικτή θάλασσα στη Μεσόγειο·
- η συνεργασία σε υποπεριφερειακή κλίμακα είναι πολύ σημαντική επειδή πολλά προβλήματα ανακύπτουν, οι δε πιθανές λύσεις τους μπορεί να εξευρεθούν, μόνο σε ορισμένες υποπεριφέρειες. Θα πρέπει να αναπτυχθεί κατά διαφανή τρόπο η ανάπτυξη πλαισίων υποπεριφερειακής συνεργασίας·
- ο έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων στην ανοικτή θάλασσα και ειδικότερα το πρόβλημα των αλιευτικών δραστηριοτήτων από μη μεσογειακά κράτη σημαίας αξίζει να τύχουν πολυμερούς θεώρησης, πέραν των δράσεων που αναλαμβάνονται από το GFCM και την ICCAT. Δεδομένης της πολιτικής διάστασης του προβλήματος αυτού, η λύση θα μπορούσε να εξευρεθεί στο πλαίσιο μιας επί τούτου διάσκεψης με τη συμμετοχή όλων των κρατών, των οποίων οι στόλοι αλιεύουν στη Μεσόγειο.
- Οι οργανώσεις των αλιέων από όλα τα Μεσογειακά κράτη θα πρέπει να κληθούν να δημιουργήσουν ή/και ενισχύσουν οργανώσεις προώθησης της συνεργασίας. Θα πρέπει η Κοινότητα να τις ενθαρρύνει και τις βοηθήσει στο έργο αυτό.

5.10. Έρευνα και επιστημονικές συμβουλές

Η διασφάλιση της ανάπτυξης των αλιευτικών πόρων στο ευρύτερο οικοσύστημά τους απαιτεί σημαντική προσπάθεια για την καλύτερη κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των υδρόβιων οικοσυστημάτων και της αντίδρασής τους σε διαφόρους τύπους αλιευτικής πίεσης και στρατηγικών εκμετάλλευσης. Τούτο μπορεί να αυξήσει ουσιαδώς τη βαθεία αντίληψη διαφόρων επιλογών αλιευτικής διαχείρισης προς αναζήτηση ενός βιώσιμου και κοινωνικώς αποδεκτού συμβιβασμού μεταξύ των αντιμαχόμενων στόχων της μεγιστοποίησης της οικονομικής απόδοσης, της σταθερότητας ή της παραγωγικότητας του οικοσυστήματος, της χρησιμοποίησης και διάθεσής του για άλλους σκοπούς.

Μια τέτοια έρευνα έχει διεπιστημονική φύση και προχωρεί πέραν της αμιγούς οργανικής έρευνας για τη δικαιολόγηση τεχνικών μέτρων. Συνδυάζει έρευνα συμβατικής αλιείας με την επιστήμη και τα οικονομικά της διατήρησης των ειδών και αξιοποιεί ένα σημαντικό πλέγμα γνώσεων από την έρευνα με αντικείμενο τους πόρους που διατίθενται σε κοινή χρήση. Οφείλει να διατηρήσει ένα ανοικτό διάυλο επικοινωνίας με τις γνώσεις των ίδιων των αλιέων. Οφείλει να διατηρήσει ένα βαθμό ανεξαρτησίας από τους ιθύνοντες λήψης των αποφάσεων στο δημόσιο και ιδιωτικό χώρο, ώστε να διαφυλάξει την αξιοπιστία και ικανότητά της να προωθεί το σχηματισμό συναίνεσης.

Χρειάζεται επίσης καλύτερος καθορισμός των προτεραιοτήτων στην έρευνα. Χρειάζεται καινοτόμος έρευνα σε τομείς όπως τα επιλεκτικά και φιλικά για το περιβάλλον αλιευτικά εργαλεία, η γενετική, οι μεθοδολογίες για βελτιωμένη εκτίμηση, τα προγράμματα δειγματοληψίας και τα αειφόρα συστήματα υδατοκαλλιέργειας.

Δεδομένα που αποκτώνται ως επί το πλείστον με δημόσια χρηματοδότηση οφείλουν να παραμένουν προσιτά στο κοινό και ανοικτά σε ανεξάρτητη ανάλυση. Η καλή επιστήμη οφείλει να είναι ικανή να δοκιμάζεται αν είναι εσφαλμένη και να υπόκειται σε ανεξάρτητη λεπτομερή εξέταση.

Πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη καινοτόμων αναλυτικών μεθοδολογιών, οι οποίες θα αποδώσουν επαρκώς έγκυρες αντιλήψεις των πολύπλοκων κοινωνικοοικονομικών και φυσικών οικοσυστημάτων κατά αποδοτικούς για το κόστος τους τρόπους, με σκοπό τη βελτίωση της βάσης λήψης των αποφάσεων, ακόμη και σε χώρες ή περιφέρειες όπου είναι ουτοπικοί δαπανηροί μηχανισμοί όπως εκτιμήσεις τύπου ICES (μόνο του ίδιου του πόρου).

6. ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ

Σκοπός της συζήτησης που εγκαινιάζεται με την παρούσα Πράσινη Βίβλο είναι ο προσδιορισμός των χαρακτηριστικών της νέας ΚΑΠ. Τα χαρακτηριστικά της νέας αυτής πολιτικής θα πρέπει να την καθιστούν ικανή να ανταποκρίνεται καλύτερα στις προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει. Για να επιτύχει την επιδίωξη αυτή, η ΚΑΠ χρειάζεται ένα πλέγμα σαφών, συνεπών και συμβατών στόχων, πρέπει δε να της δοθούν τα αναγκαία μέσα για την επίτευξή τους.

Επειδή τα ζητήματα αυτά είναι θεμελιώδους σημασίας, ενδείκνυται να πραγματοποιηθεί διεξοδική συζήτηση μεταξύ όλων εκείνων που έχουν συμφέροντα στα αλιευτικά θέματα, με βάση την παρούσα Πράσινη Βίβλο, πριν η Επιτροπή υποβάλλει τις επίσημες προτάσεις της για μια νέα ΚΑΠ στα τέλη του έτους.

Όλοι όσοι ενδιαφέρονται να συμβάλουν στη συζήτηση αυτή παρακαλούνται να στείλουν, έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2001, τα σχόλια, τις απόψεις, τις ιδέες και τις κρίσεις τους στην Επιτροπή, η οποία αναλαμβάνει να τις αναλύσει με προσοχή. Οι εισηγήσεις μπορούν επίσης να αποσταλούν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στην ακόλουθη διεύθυνση: fisheries-greenpaper@cec.eu.int – Η Επιτροπή ελπίζει ότι η συζήτηση θα διεξαχθεί σε όλα τα επίπεδα και ιδιαίτερα στις κοινοτικές περιφέρειες που τις αφορά περισσότερο η ΚΑΠ.

Η Επιτροπή θα διοργανώσει επίσης, στο διάστημα από 5 έως 7 Ιουνίου 2001, δημόσια ακρόαση με αντικείμενο τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, στην οποία θα παρευρεθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη από όλη την Κοινότητα, προκειμένου να συγκεντρωθούν και συζητηθούν οι ιδέες τις οποίες έχουν επί του θέματος.